

ÜLIÕPILASLEHT

10

TARTUS

VIINAKUUL

1931

Kogu akadeemiline pere ostab
moe-, pudu- ja pesukaubad

ainult

VENN. LEPP'a ärist

Tartus, Kaubahoovis nr. 2, telef. nr. 4-81 ja
Promenadi nr. 2, telef. 13-54,

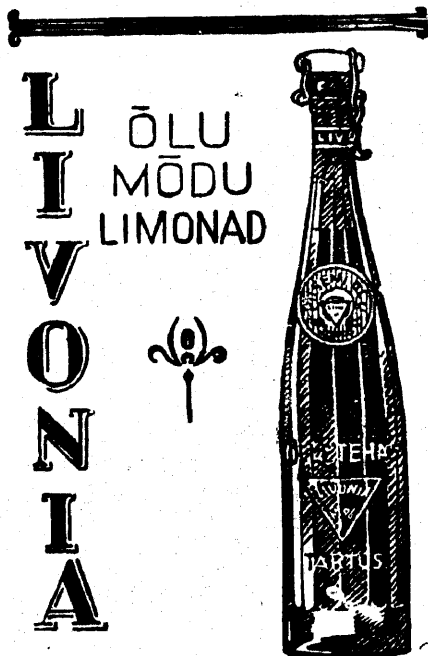
sest seal on alaliselt

kõige suurem ja rikkalikum valik
kõigist sügishooaja kaupadest.

Kohale jõudnud suurim saadetis kaabusid.

Hinnad võistluseta.

Üliõpilastele hinnaalandus.

TARTUS, KALDA 5/6 TEL. 2-38

Iga tudeng nõuab ainult

EESTI ÕLUT

Valmistatud

kodumaa odra linnastest.

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

Aktiivse rahvusluse nimel.

Eestit ja eestlasi tuntakse välismaail väga vähe, kui tuntakse, siis Eestile mitteheasoovlikkude kirjutiste kaudu. Sageli oleme kuulnud siin ja seal välismaa ajakirjanduses ilmunud artiklitest, milledes ebaõigelt ja mahategevalt kirjeldatud Eesti olusid. Harilikult on olnud autoriteks meie balti-sakslasi. Eesti ajalehed on toonud väljavõtteid neist kirjutisist ja juurde lisanud oma õhkamismärgid. Ja sellega on asi harilikult ka unustatud. Oleme näinud ja kuulnud ja tegutsenud vanasõna põhimõttel: las' hauguvad, küll ükskord ise vaikivad!

Minimaalselt vähe oleme hoolitsenud õige informatsiooni eest välismaail. Saatkondade ja välisministeeriumi võimalused on väga piiratud ja liiga ametliku iseloomuga. Eesti kultuurinformatsioon on olematu. Pidevalt on aga tegutsenud eestivaenuline informatsiooni-aparaat balti-sakslaste kätes.

Vastutasuks on kodumaal samadele muulastele antud igasuguseid soodustusi, et nad ometi rahule jääksid ja enam ei kaebaks! Harukordselt laiaulatuslik kulturautoomia, et alal hoida ja kasvatada balti-saksa rahva omapära ja natsiooni (niivõrt problemaatiline, kui see ka sageli

on!), isoleeritud ja soodustatud olukorras koolivõrk, et nende lapsed ei tarvitseks kokku puutuda matside järeltulijatega ega tarvitseks korralikult ära õppida riigikeelt. Majanduslikku olukorda kindlustatakse mõisate ta-sumaksuga, jne.

Ka Tartu ülikoolis on sakslastel veel väga suur mõjuvõim. Kõigile on teada, et Tartus veel praegu ülemääraselt palju riigikeelt mitteoskavaid õppejõude. Alles hiljuti kuulsime Petersi affäärist, mida ülikooli õppetoolilt öeldud eestlaste iseloomustamiseks. Tartu ülikool ei ole kahjuks veel kuigi suurel määral rahvuslik ega eestiline asutis.

Aga vaatamata neile olukordadele, on need härrad leidnud, et on veel vaja erilist kõrgemat õppeasutist balti-saksa vaimu kasvatamiseks ja arendamiseks. Pole mul vaja korrata avaldusi akadeemia avamispäevilt, küllalt selgelt on sakslaste poolt deklareeritud uue õppeasutise poliitilise natsionaalset programmi, akadeemia ülesannet balti-saksa orientatsiooni sissekasvatamise koolina hilisemaile Eesti „maarahva“ kasvatajaile ja juhtijaile — pastoreile.

Küllaltki mõtlemapanevad on olnud Tartu sakslasist-üliõpilaste senisedki aktsioonid: — juba

aastaid tegutseb Tartus üldise Üliõpilaskonna kõrval n. n. Saksa Üliõpilaskond, ametlikult Saksa riigi „Deutsche Studentenschafti“ liige ja võtab täievoliliste esindajate kaudu osa Saksa riigi üliõpilaste kongressidest ja tööst, omab välistoimkonna ja korraldab üliõpilasvahetust riigisakslastega, kelle liikmed on sageli levitanud hirmulugusid Eestist, eriti Saksamaal, aga ka mujal. Kõigile on teada, et Tartu saksa üliõpilaskonna organisatsioonid täielikult boikoteerivad riiklikke, rahvuslikke, ülikooli ja üliõpilaskonna ühissettevõtteid¹⁾.

Ja siis loodi akadeemia eestivaenuliste agitaatorite põhjalikuks ettevalmistamiseks. Algupeale on selge, et teaduslik ülesanne on uuel asutisel ainult sildiks, kuigi väga läbipaistvaks. Akadeemia õppemaksu määramisest on näha, et akadeemia on määratud täienduskooliks eeskätt Tartu ülikooli üliõpilastele — neile õppemaks 10 krooni, muile 50 krooni! Akadeemia ei anna mingisuguseid teaduslikke kraade ega õigusi — selge, see

1) Viimaselt Edustuse koosolekult lahkusid näiteks kõik kolm sakslast ajal, mil Edustus hääletas üliõpilaskonna kultuur-propaganda küsimust Vabariigi aastapäeval. Pärast hääletamist tulid nimetatud härrad otsekohe jälle koosolekule.

ju polegi ta siht. Ta ülesandeks on anda diplomaalt-saksa meelsuse kinnitamiseks.

Ja siis lugesin eesti üliõpilaste meeleavaldusest eraakadeemia avamispäeval. Lugesin ja rõõmustasin. Rõõmustasin, et on aru saadud sakslaste aktsiooni hädaotlikkusest, rõõmustasin, et ärrganud rahvuslik meel suutnud võita senise ükskõiksuse, rõõmustasin, et kogu meeleavaldus oli korraldatud rahuliku demonstratsioonina, ilma igasuguse skandaali kõrvalmaiguta. (Võrreldagu sellega Saksamaal sagedasi „natside“ kepilahinguid ja mürgleid!) Ja rõõmustan, et üliõpilaskond arvukalt ja kõigi organisatsioonide kaudu on osa võtnud meeleavaldusest.

Kuid samuti, nagu sageli eestlaste ühisettevõtetes, näib ka siin läbi tungimas lahkkelisid asjaosaliste vahel ja jõude killustamas. Mõned organisatsioonid olevat asunud liiga reserveeritud seisukohale, osa vanemat põlve leidvat tehtud sammu liiga demonstratiivse ja leidub isikuid, kes tõlgitsevad üliõpilaskondlikku meeleavaldust tudenginaljana ja mingisuguse „kassikontserdina.“

Võidakse ju tõesti arvustada taktilist külge ja otsida vigu asja läbiviimise kujus. Kuid, et juletaks avalikult ja eesti keeles ja eestlase poolt põhimõtteliselt hukka mõista rahvuslikust meelest juhitud kõigiti korrektsiooni, juletakse üles kutsuda eesti üliõpilasi mittetegelema rahvusliku kasvatusena, mitteliituma ühinguga, milline, nagu tunnistab artikli kirjutaja ise, „tahab kasu tuua Eesti rahvale“ — siis pean küll tunnistama, et ei oleks tahtnud uskuda säärase arvamistega väljatuleku võimalust Eesti iseseisvuse teisel aastakümnel. Ja ometi esineb säärane „päri“ 13. oktoobril „Päevalehes“ Altera Parsi kirjutise näol.

Tõsi, ka õnnis isa Jannsen soovitas maarahvale tagasihoidlikku meelt ja lohutas, et küll õigus pärib võidu. Ja et Eesti rahvas võib püsida ja areneda

ainult sõbralikus koostöös sakslastega. Kuid on siiski liig, kui säärase mõtteviisiga esinetakse praegusel ajal.

Järeldan alguslausel: „Ajalohi tõi sõnumeid . . .“, et Altera Pars'i artikkel põhjeneb eemaltvaatleja mõttemõlgutusele ja loodan, et autor avaldab ainult isiklike veendumusi. Näen toimetuse märkusest, et ka „Päevaleht“ ei taha võtta oma peale mingisugust vastutust sisu eest. Ja ühtlasi olen kindel, et üliõpilaskonnas ja vilistlaskonnas säärast arvamist üldse ei pooldata. Seda arvamist püüab sisendada muuseas ka Altera Pars oma artikli alguses, püüab selgeks teha, et üliõpilaskonnas pole keegi asunud eitavale seisukohale demonstratsiooni suhtes, kuid osa organisatsioonid ei saanud osa võtta juhulistel põhjustel, sest: läksid kirikust koju, teadmatata, et hiljem kavatsetakse veel tänaval meelt avaldada“. Vabandan kaugelolija teadmatus ja tahan loota, et nende organisatsioonide mitteosavõtmine põhjeneb tõesti ainult informatsiooni puudulikkusel. Kui aga nii, siis on ju Üliõpilaskonnas asi täiesti korras, demonstratsiooni suhtes üliõpilaste keskel põhimõtteliselt ühine seisukoht ja Altera Pars üksi, õnkihotliku vastuvehklejana.

— On vägagi põhjust oletada, et üliõpilaskonnas pole mingisugust lõhenemist, vaid ainult väiklasi arusaamatusi, mis peagi kõrvalduvad. Ja on vägagi tugevad need märgid, mis näitavad üldist rahvusluse tõusu, aktiivse rahvusluse algust Tartu ülikoolis.

Kõrgelt käisid rahvusluse lainel ajal, mil Eesti oma paremate poegade verrega ostis iseseisvuse ja vabaduse. Siis üliõpilaskond näitas eeskujulikku algatust võitlusesse minekul. Kuid asjaolud näitavad, et vabaduses ei osata enam hinnata momente, mis olid tähtsad iseseisvuse võitmisel, aga tähtsad ka vabaduse püsimisel. Võitlusele on järgnenud seisak, rahvuslik meel on saanud mineviku asjaks. Tegudes näeme

kõike muud, aga mitte rahvuslikku joont. Kuid siiski ei tohi kellelegi rääkida rahvusliku meelepuudumisest, sest „Vaadake, Vabadussõja ajal meie . . .“ Kuid milleks ja millise õigusega räägime rahvuslikkusest, milline olevat olemas, mida aga keegi tegudes ei näe.

Altera Pars kaebab taga üliõpilaskonna ilusat tervikkust ja nüüdist lõhestumist rahvusliku liikumise tekkides. Minul on olnud võimalus jälgida mitmete aastate jooksul Tartu Üliõpilaskonda ja seda võrrelda teiste maadega. Ja pean tunnistama, Altera Pars'il on õigus — üliõpilaskond oli tõesti väga ja väga ühtlane rahvuslikkudes küsimustes — aga ühtlane oma täieliku passiivsuse poolest. Ja välismaadega võrrelduna oli otse imestamisväärne, kui vähe tunti huvi rahvuslikkude küsimuste vastu, et puudusid vähemadki märgid tegutsemisest rahvusliku vaimu kasvatamisel. Värskeimat tuult tõid kaasa Soome-Eesti Üliõpilaspäevad, mis oma hõimuse sõpruse ja järgnenud sõpruslepingutega tõstsid aktiivselt pävakorda rahvusliku tegutsemismomendi. Siit otsin ka alust ja tõuget praegusele sündmusile.

Altera Pars kinnitab: „Jumal tänatud, on lugu aga nii, et rahvas on ise üldiselt niivõrd kindlate rahvuslikkude tunnetega, et igasugused venestamise või saksastamise katsed on ettemääratud nurjumisele.“ Kui aga Altera Pars vaataks vähegi enda ümber, vaataks, kuid puhteesti vanemad saavad hakkama igasuguste trikkidega, et panna lapsi muulaste sakslaste koolesse, vaataks, kuid Petserimaal veelgi venestamine edasi kestab, arvan, tuleks ta tõesti teisele arvamisele. Väljamaal eestlased sulavad kiiresti ümbritseva rahva hulka — eestlase rahvustunne on üldiselt nõrk.

Või siis säärane on Altera Pars'ilt soovitatud eeskujulik rahvuslik kasvatus, et hariduseta rahvas pannakse otsustama, kas pastorihärra teotseb küllalt rahvuslikult Seega arvustama, mitte

Kõrgema põllumajandusliku hariduse korraldusest Eestis.

1. Tartu Ülikooli põllumajandus-teaduskonna kujunemine.

Õppeasutiseks, missugune valmistab ette kõrgema haridusega jõude põllumajanduse alal — agronoomie, — on kodumaal T. Ü. põllumajandus-teaduskond (agronoomia-osakond). Möödunud iseseisvuse-aastate kestel on põllumajandusteaduskond väga mitmeid etappe oma kujunemises läbi teinud ja kuna ta hetkel jälle seisab reformide lävel, eriti õppekavade suhtes, siis tohiks olla põhjust ligemalt peatuda küsimuse senise arengu ja tuleviku kujunemisvõimaluste juures.

Juba 1916. a., algatatud dr. Raamoti poolt, tekib esile mõte Eesti põllumajanduslikku instituuti asutada. Instituudi

asukohaks pidi jääma kas Sahkapuu või Nõo mõis Tartumaal. Pealetulev revolutsioon viis aga need kavatsused ja mõtted ja alles iseseisva Eesti riigi tekkimisega kerkis kõrgema hariduse korralduse küsimus, eriti ka põllumajanduslikul alal, uuesti üles. Esimese haridusministri Kartau korraldusel peetud mitmesuguste kultuurasutiste vahelisest nõupidamisest kõrgema hariduse korralduse asjus võttis põllumajandusliku hariduse asjus osa dots. Luksepp. Ja ühes ülikooli uuesti loomisega tekkis 1919. a. ka selle põllumajandusteaduskond, mille esimeseks dekaaniks haridusministri poolt määrati prof. P. Köpp.

Õppekava koostamisel oli raske küsimus, missuguses suunas minna: Venes oli põlluma-

janduslik haridus teoreetilist laadi, õpiti tublisti üldaineid mat.-loodusteaduskonna juures ja hiljem lasti need teadmised veel vähekesse „põllumajandusliku suit-suga“ üle. Lääne-Euroopas oli mitu voolu — seal osalt olid entsüklopeedilise vormiga ülikoolid. Üks professor luges vahel viit-kuut ainet ja seda vormi peeti soovitavaks, et saab midagi üldist anda, (Halles ja Leipzigi on veel praegu selle voolu mõju). Teine vool läks välja enam erinemise peale. Oli ka harutusel, kas mitte Soomest eeskujuga võtta, nagu seal sageli eeskujuga võetud. Natuke seal algul õpitakse loodusteaduslikke aineid ja siis tuleb erinemine. Lõpuks jädi peatuma Schweitsi põllumajandusliku ülikooli tüübi juurde, mis on Skandinaa-

aga kasvatust vastu võtma. Kes peavad siis rahvast isamaalikus vaimus kasvatama? Ajalehtedest loeme, et seminarides kipub pead tõstma kommunistlik vool, valitseb seega antinatsionalistlik meeololu. Tulevasi kooliõpetajaid kasvab maailmarevolutsionist unistades, tulevasi pastoreid kasvab Balti hertsogiriigi ja Saksa emamaaga ühinemise unistuses. Kes juhib ja kasvatab siis rahvast Eesti Vabariigi mõtteviisi?

Kust võtab Altera Pars väite, et demonstratsioon olla olnud sakslaste usuteaduskonnas õppimise vastu? Sedavõrt lojaalsed oleme alati olnud, et pole takistanud ühelgi muulasel, kas või eestlaste pingutamise hinnal, haridust omandada. Ka teaduslike õppeasutiste ellukutsumine pole äritanud seni veel kedagi tudengit. Kuid, näitasin juba eeltoodud faktidega, akadeemiast pole tahetudki luua teaduslikku õppeasutist ega ka teoloogide teadusliku ettevalmistamise kooli, vaid ta ülesandeks on Eesti Vabariigi vaenulise mõtteviisi propageerimine. Selle vastu korraldati üliõpilaskondlik meelevaldus.

Omalt poolt soovitab Altera Pars abinõusid ebasoovitavate asutiste ellukutsumise takistamiseks. Ja seab eeskujuks tsaariaegse korra. Ja seadustega ära keelamise. Oo, Altera Parsil on õigus, h ä r r a s r a h v a s ei avalda oma tahtmist demonstratsiooniga. Härrasrahvas eelistab kindlasti käskimist: O tempora, o mores! Spontaanne ja kõikehaaranud rahvuslik avaldis, väga viisakas ja korrektis kujus, on Altera Parsi arvates alandumine, — käskimine ja keelamine à la Seckendorff on aga üpris kultuuriline! Ja seda soovitab meile too vanahärralik, elutark Altera Pars!

Ühtlasi on täiesti kindel, et Eesti üliõpilaskonna ja Eesti rahvuslikult mõtleva seltskonna suhtumine ja vahekorid akadeemiaga on avaldunud ja püsivamalt kindlaks määratud, kui seda oleks saadud teha ükskõik millise seadusega.

Oli vaja palju kurbi kogemusi ja alles erilisel jultunud üritus suutis liikuma panna laia üliõpilasmassi, tegudele viia meie põhjamaise ja pikaldase mõttekäigu. Kord liikuma panduna ei tohi see enam vaibuda. Üli-

õpilaskonna ülesandeks jäi ka siin näidata algatust, ja nagu kord Vabadussõja ajal, asuda vastuaktioonile vaenlase sõjakuulutamise puhul. On loodud kool, mille ülesandeks kasvatada eestivaenulikku balti-saksa vaimu — Eesti üliõpilaskonna ülesandeks on luua vastuabinõud võitluseks mürgi vastu, millist tahab levitada akadeemia. Ühtlasi tuleb alata aktiivset võitlust rahvusliku iseolemise vaenlaste ja rahvusliku meele üinutajate vastu. Üliõpilaskonna kohuseks on jälle aukohale seada rahvuslik mõllemisviis, levitada ja kasvatada rahvas aktiivset rahvuslikku vaimu. Et üliõpilaskond suudab täita seda ülesannet, kuigi vaja palju püsivust ja head tahtet, selleks hiilgavat eeskujuga näeme Soomes, kus Akadeemilise Karjala Seltsi tegevusel on aastakümne jooksul akadeemilises noorsoos ja kaugemalgi tekkinud täielik ümberhinnang ja ärkamine rahvus-küsimuses ja tegutsemises.

Aktiivse rahvusluse poole, on sõjahüüdeks ja kutseks ülesehitavale tööle!

Paritisis, 18. oktoobril 1931. a.

Otto Leesment.

via ja Saksa põllum. ülikooli-tüüpide vahepealne. Põllumajandusteaduskond oleks nagu omaette instituut, mille õppejõud oleksid erinenud ja õppekava ei oleks liialt koormatud üldainetega. E. Agronoomide Selts kiitis selle kava heaks ja 1919. a. alati õppetegevusega. Esimese õppejõuna kinnitati ametisse põllutööriistade ja masinate ja maa-harimise alal dots. A. Luksepp. Edasi korraga professorid P. Kõpp (põllumajapidamine) ja J. Mägi (loomakasvatus). Siis aiatööõpetaja J. Rütel. Sügissemestril 1919. a. pidasid õppejõud juba paar loengut nädala: kuulajaid oli vähe, kuna enamik üliõpilasi õppis alles üldaineid.

Katse- ja õppetegevuseks mõisa hankimine oli teine raskem küsimus. Kaalumisel olid Kaagvere, Luunja, Vasula, Sangaste, Tähtvere, lõpuks valiti siiski Raadi mõis. Raadi mõisat ei tahetud valida, sest et hooned ei olnud korras ja ka linnale liialt lähedal, mis rahulikku töösse süvenemist takistab ja segab. Ei oleks ju paha olnud, kui õppe-mõis linnast oleks eemal 10—15 klm., nagu näiteks õppemetskond Kastre-Peravallas. 1921. a. lepiti kokku „Põminiga“ ja mõis anti ülikoolile üle. Alates 1925. a. on mõis ülikooli omandus. Ka uusi õppejõude tuli juurde: nii prof. A. Nõmmik (agrikultuurkeemia ja mullateadus) ja prof. K. Teräsvuori (taimekasvatus ja sordiparandus) — Soomest ning prof. Schneider (praktiline zooloogia) — Rootsist. 1921. a. asusid katsejaamad, millede juhatajateks said vastavate alade õppejõud, tööle: algul küll väiksel viisil, kuna 1) maad oli vähe ja 2) töömehetodid kujunemata.

Õppetegevuse arenemisega kerksid aga ka õppekava küsimused uuesti üles. Arvustati ja leiti, et maksvusel olev kava ei võimalda tõsisist akadeemilist haridust ja on vaja teha täiendusi. Eriti need, kes Venemaal hariduse saanud, nõudsid seda. Üldaineid sooviti juurde tuua, kursust pikendada (eelmise kava järele oli kursus kolmeaastane) ja juurde tuua eriline

diplomi-töö. Need mõtted leidsid pooldamist põllutööstusteaduskonnas ja ka E. Agronoomide Seltsi enamus oli uue kava poolt. Enne kui uus kava (mille järele kursus jäi kolme ja poole aasta-seks, eksameid tuli juurde, samuti eriline diplomi-töö) läbi läks, oli palju arutlemist, tekkis vaielduste juures teravusi ja väikeseid pahandusi üksikute tegelaste vahel. Need pahandused peaksid aga nüüd unustatud olema. Ajajooksul ei ole aga ka selle kavaga, mille alusel kogu aeg on töötatud, rahule jäädud: seisukohad ja vaated on edasi arenenud ja õppekava uuesti kaalumisele võetud ja praegu on teaduskonnas valmimas uued õppekavad, millele juba ligemal ajal loodetakse üle minna.

2. Põllumajandusteaduskonna (agronoomia-osakonna) praegused õppekohad ja õppekava.

Väikeste eranditega on põllumajandusteaduskonnas eriainetete õpetamiseks vastavad õppekohad kõik teaduskonna juures. Põllumajandusteaduskonnas on praegu järgmised õppekohad: *taimekasvatuse* alal 1 professor (prof. N. Rootsi) ja 1 dotsentuur (dots. E. Lepik); *loomakasvatuse* alal 1 professor (prof. J. Mägi) ja 1 dotsentuur (dots. E. Liik); *mullateaduse ja agrikultuurkeemia* alal 1 professor (prof. A. Nõmmik); *põllumajapidamise* alal 1 professor (prof. P. Kõpp); *agraarpoliitika ja ühistegevuse* alal 1 dotsentuur (koondatud); *maaparanduse, sookultuuri ja geodeesia* alal 1 professor (prof. L. Rinne); *praktilise zooloogia* alal 1 professor (vakantne, loeb ülesandel K. Zolk); *piimanduse* jaoks 1 dotsentuur (dots. M. Gross); *ehitusõpetuse* jaoks 1 dotsentuur (dots. P. Mielberg); *põllutööriistade ja masinate* alal 1 dotsentuur (dots. A. Luksepp). Eriliselt on metsaosakonna jaoks veel 2 professori ja 1 dotsentuur. Kokku agronoomia osakonnas seega 6 professori ja 5 dotsentuuri. Peale selle 1 *aianduse-õpetaja* (A. Mätlik). Viimasel ajal on teaduskonna juures arendatud

eradotsentide instituuti (*heina-kasvatuse* alal J. Mets) ja teatud ka õppeülesandeid väljaspool ülikooli tegutsevatele isikutele. Igatahes on põllumajandusteaduskond end võrdlemisi iseseisvaks instituudiks väljaarendada suutnud. Seejuures loetakse kõiki eriaineid juba eesti keeles, ainult mõningaid üldaineid teiste teaduskondade juures tuleb kuulata võõrkeeltes.

Agronoomiline eriharidus on eeskätt rakendusliku iseloomuga praktiline haridus ja sellekohaselt on ka õppetöö ülikoolis, vaatamata suurele teoreetilisele koormatusele, võrdlemisi praktilist laadi, kuigi mõnel alal see praktika tikub võimaluste puudumisel jääma teoreetiliseks praktikaks. Enne ülikooli astumist on nõutav aastane eelpraktika talus, kuigi tegelikult seni see on olnud järelpraktika teise ja kolmanda kursuse vahel ühe suve kestvusel. Edasi on ühe suve kestel nõutav praktika katsejaamades. Peale selle on pea iga eriaine seotud praktiliste harjutustega kursuse vältel. Teaduskonna kursus on kolme ja poole aastane. Esimene aasta kulub täielikult üldainete läbivõtmiseks, ka teisel aastal kulub veel suur osa ajast nendele (üldaineteks ja kõrvalaineteks on: füüsika, üld- ja eribotaanika, üldzooloogia, anorg. keemia, org. keemia, anal. keemia, tehnoloogia, meteoroloogia, mikrobioloogia, geoloogia, rahvamajandus, õiguse-üldõpetus, pärikkuseõpetus, geodeesia, kodul. anat. ja füsioloogia). Alles kolmandal õppeaastal on peamiselt tegu eriainetega, kuid ka siia „triivivad“ veel sekka üldained. Neljandal aastal lõpevad viimased loengud jõuluks ja eksamid sooritatud on võimalik diplomi-töö esitada. Nii on kursus tegelikult öieti nelja aastane: tüseda töö puhul on võimalik ka selle aja jooksul lõpetada: tudengipõlve pidamisest ei ole aga siis erilist juttu.

Erineda on võimalik peale lõpetamist magistriteerimisega. Magistriteerida on võimalik praegu üheksal erialal: 1) mullateadus ja agrikultuurkeemia, 2) taimekasvatus ja sordiparan-

Üliõpilasorganisatsioonide stipendiaadid-soomlased.

Paavo A. Kuusisto.
EKL-i stipendiaat.

„Turun Ylioppilaslehti“ peatoimetaja.

Franz Armas Luukko.
EÜS-i stipendiaat.

dus, 3) heina- ja karjamaakultuur, 4) loomakasvatus, 5) põllumajapidamine, 6) sookultuur, 7) taimekaitse, 8) raamatupidamine ja 9) piimandus.

3. Agronoomia-osakonna lõpetamine ja tarvidus agronoomiliste jõudude järele.

Põllumajandusteaduskonna andmetel oli 1931. a. kevadeks lõpetanud agronoomia-osakonnas 51 (mehi 46 ja naisi 5). Peale nende oli isikuid, kellel eksamid ja praktikumid tehtud, diplomitöö aga tegemata — 72. Kokku diplomiga ja diplomita lõpetajaid seega 123. Arvestades 7 aastaga (esimese 4 a. jooksul ei saanud loomulikult lõpetajaid olla) on keskmiselt aastas lõpetanud 11 (metsaosakonnas — 9). Viimasel ajal on lõpetajate arv kasvanud, nii on viimase 2-he sem.-i jooksul ülikooli lõpetanud diplomiga — 13 ja diplomita — 19 isikut. Ligemal ajal see arv ehk veel vähe kasvab, suurt kasvu aga enam oodata ei ole.

Kui arvestada üldist vajadust kõrgema haridusega agronoomide järele 200–250 isiku peale (oma talusesse tööle asuvate agronoomide

midlega ei ole siin arvestatud), siis tohiks lõpetajate arv nõudmist rahuldada. Ja viimasel ajal ei tunduvatki enam erilist puudust agronoomide järele: on juba tekkinud selektsioon võimiste järele, mille tagajärjel nõrgemate võimete ja annetega lõpetanuil kohasaamisel juba raskusi tekkinud. Eriti raskeks on kujunenud naisagronoomide seisukord, kuna kõigil agronoomilise töö aladel nad meestega võistelda ei suuda ega saa — kodukultuuri alal aga kõrgema kodumajanduskooli lõpetajad tugevat konkurentsi osutavad. Ja paistab, et teaduskond õppekava korraldamisel siin naisagronoomide heaks ka võrdlemisi vähe saab teha. Praktika korraldamisel ju teatud võimalusi erinemiseks oleks.

4. Kui kalliks läheb agronoomide ettevalmistus ülikoolis ja teaduskonna õppekohtade konstruktiooni arvustus.)

Põllumajandusteaduskonna riigisummade eelarve 1931/32. õ/a. näitab kulusid ligikaudu 10 milj. senti (s. o. palgad, instituutide kulud), mis teeb ühe üliõpilase kohta ca 250 kr. kulusid aastas. Riigikontrolli andmeil on 1927/28

õ/a. kogu ülikooli kohta ligikaudu samad arvud — 274 kr. üliõpilase kohta. Kui võrrelda mõne erikooliga, siis mõnel kunstikoolil on kulu õpilase kohta aastas 818 kr., see nii muuseum mainitud. Mõisad ja õppemetsakond annavad ülikoolile aastas ca 2 milj. senti ülejääki. Niisugune on üldine kulude pilt ja see polegi ehk väga halb.

Kui nüüd asuda aga küsimuse juurde sellelt seisukohalt, kuivõrt ratsionaalselt on need kulutused tehtud ja kas tõesti selle eest ka saavutatakse maksimaalne resultaat õpetegevuses ja töös, mida saavutada võidaks, siis tundub, et siin on mõndagi, mille kohta võiks sõna võtta. Kui vaadata, mida kujutab endast professor, mille ülalpidamiseks kulub 6000—7000 kr. aastas, siis võib leida, et professor õieti ainult professorist sagedasti koosnebki. Üksainus inimene võib kasutada instituudi ülalpidamisega (raamatukogu, laboratooriumid jne.) loodud töötamise võimalusi, kuna assistenti sageli ei olegi ehk on abijõuna isik, kellel enesel sageli eriaines eksam alles tegemata. Säärase olukorra tekkimise on põhjustanud esiteks assistentide äärmiselt madalad palgad (van. assistent, kes peab omama magistri kraadi, saab maksimum 120 kr. kuus ja kinnitatakse ametisse aastaks ehk äärmisel juhul kaheks.) Professori palgaga on suhe nii kui 1:8, kuna välismail see suhe tavaliselt on 1:2. Selletõttu ongi harulduseks, kui assistendi kohale jääb ülikooli lõpetanud isik. Kõige selle tagajärg on, et kuna professor on tehnilise „nõpet-nõpet“ tööga üle koormatud ja lisaks peab juhtima (küll eritasu eest) veel katsejaama, siis instituutide töö erialal õieti väikest produktiivsust on näidanud ja mis puutub katsejaamadesse, siis paistab, et rohkem tööd on suhteliselt tehtud taimekaitse alal, kus vastavate katsejaamade juhatajad vähem seotud on olnud tegevusega ülikoolis.

Ja lisaks on lugu veel säärane, et kui mõni õppejõududest peaks lahkuma, siis jääb üle talitada

Ääremärkmeid kultuurilisest loidusest¹⁾

Meie haritlaskonnale on viimasel ajal mitmelt poolt kallale tungit küllatki teravate etteheidetega. On kurdet huvide puudust, silmapiiri kitsaksjäämist, provintslikkurahuldumist väikeste vaimliste võimalustega üheltpoolt, ja teiselt poolt tõusiklikku püüdu väliselt toretseda, eriti kui mõni välismaa riigipää kavatseb meid külastada. Viimane etteheide tabab eriti Tallinnat, kõik muu käib samal määral või osalt veelgi enam Tartu kohta. Allakirjutanu, kes on ise sündind ja üles kasvand Tallinnas, oli koolipõlves harjund Tartut võtma kõigi muusade alma materina, kust väljus peaaegu kõik, mis oli meie vaimuelus viljastavat ja soliidset.

1) Autori kirjavlis muutmata.

Ta on praegu sunnit tunnistama, et ta vaated mitmeti on muutund.

Vabadussõja lõpp-päevil ja aastatel otse päale sõda ei olnud välised võimalused kindlasti suuremad, kuid meeolu oli teine. Tol ajal leidus õigeigi palju neid, kes elavalt tundsid uue ajastu alguse faasi ja olid kõigiti valmis rakenduma sellega ühenduses tekkind uute ülesannete teostamisse. Oli ilmne, et see oli mõeldav ainult iga üksikisiku võimalikult intensiivse süvenemisega ja võimalikult hoogsa avarumisega. Teati, et oli tarvis kultuuri ja spetsiaalteadmisi, ja töötati nende saavutamiseks. Teaduslikud ja kunstilised huvid olid elavad juba selletõttu, et oli ees midagi uut ja oma. Tunti, et nüüd

oli esmakordselt võimalik täie jõuga midagi positiivset teha omas riigis, ilma et oleks tegemist seniste kammitsatega. Hakati pihta ja saavutati mõnda — igatahes tehti laialdastes ringkondades kõik, mis suudeti.

Praegusele noorsoole ei ole omariiklus enam uudiseks. Ollakse sellega harjund, peetakse seda endastmõistetavaks. Puudub ka see kokkuvarisemise tont, mis tol ajal lakkamatult viirastus läbi stabiliseerumata majanduse ja poliitika. Kuid just selle ebakindluse tõttu tunti, et pääsimine oli võimalik ainult suurte pingutuste varal — tehti neid pingutusi kaasa omal alal, teades, et iga üksiku tööd oli tarvis üldülesande teostamiseks.

kas viimasel ajal praktiseeritud viisil, et vakantne õppekoht koondata ehk minna uuesti „varjaage“ kutsuma: omal vastavalt ettevalmistatud inimest ei ole. Välismail on lood teisiti: ühe professori juures on sagedasti mitu assistenti ja abijõudu, kes oma erialal töötavad ja sageli professorit isegi loengute pidamisel aitavad ja nii leiavad majanduslike kuludega loodud töövõimalused ka maksimaalse ärakasustamise ja instituudi töö on tõesti produktiivne. Ka meil peaks ülikool selleks teid leidma, tarvilisel korral põllumajandusteaduskonna jaoks eristatuult luues, kuna siin instituutide töö osaliselt erinev on teiste alade tegevusest. Ja kui isegi aastast kulutataks assistendi palkadeks instituudi juures 1000 kr. aastast rohkem, siis oleks see ometi täiesti ratsionaalne kulutus, sest kõik eeldused töötamiseks on juba tehtud kulutustega loodud.

Mis puutub eriti üksikutesse õppekohtadesse, siis ei ole põhjust mõnd neist üksikult välja tõsta. Viimasel ajal on küll arvamist avaldatud, et mõningaid õppekohti mehaaniliselt (eelarve korras) kustutada võiks, lisades nende ülesanded ligidalseisvate õppekohtade ülesannetele (Hasomini ettepanekud). See ei annaks

ehk kõige paremaid tulemusi, küll aga võiks saada mõnel alal alustatud tööle „kirstunaelaks“. Küll oleks soovitav, kui teaduskond ise rohkem huvi tunneks selle vastu, kuidas üksikud instituudid töötavad ja selle töö kindlasti koordineeriks: praegu ei huvitu üks õppejõud teise tööst ja tegevusest just liialt palju.

Koondamisel on paratamatult tegemist isikute küsimusega ja selles mõttes ei ole väga tänuväärt ülesanne asutisel ise ennast koondada ja sellelt seisukohalt läks ehk ka kõige lihtsamini agrarpoliitika ja ühistegevuse dotsentuuru kustutamine. See õpetool oleks pidanud aga siiski jääma. On ju õige, et sel alal on kerge teha õppeülesandeid ja nii seisukorda päästa, kuid alaline erapooletu ja rahulik uuring oleks ehk just sel alal erilisel vajalik. Seda seisukohta pooldas ka E. Agronoomide Selts, avaldades soovi, et tundusteaduslike ainete rühm teaduskonna õppekavas võimalikult tugevamini esitatud oleks.

Mis puutub uude õppekavasse, siis tundub, et teaduskond ajajooksul esiletulnud olulisi puuduseid senises kavas on suutnud osaltki arvestada ja uus kava on tunduvalt elunõudeile vastavam.

Nii on üldainete prevaleeriv seisukoht surutud tagasi, eriaineid sellevastu süvendatud ja laiendatud, terve hulk aineid jäetud valitavateks jne. Diplomi-töö on sisse jäetud ja peab tunnistama, et see ehk ka õieti on tehtud, sest seni kui agraarökonomia alal tegutseb ainult üks õppejõud (kellel puudub isegi alaline assistent) ja see üks õppejõud veel peab lugema ja eksamineerima ka agrarpoliitikat, ühistegevust, rahvamajandust j. m. aineid, ei oleks igatahes lootust, et seminaritöö, millega kavatsus oli diplomitööd asendada, ka tõesti oma ülesande täidaks, kergem oleks ta ju üliõpilase seisukohalt tõesti. Süstemaatilise töötamise jaoks on aga kuidagi tarvis alused anda. Võib-olla areneb see küsimus tulevikus veel edasi. ■

Lõpuks olgu tähendatud, et kuigi põllumajandusteaduskond jääb ka uue kavaga üsna raskeks teaduskonnaks ülikoolis, siis noored agronoomid võivad tasuta end lohutada teadmiseiga, et saavutatud haridus tõesti on tõsine akadeemiline haridus. Ja tõsist haridust on meil ometi nii väga vaja, eriti neil, kes tahavad asuda juhtide kohale.

Agr. Joosep Nõu.

Oldi sellest teadlik, et algaval riiklikul organismil oli tarvis ka vaimlist tihenemist ning prestiiži — et ei jatkund poliitilisest de jure'st, vaid oli vaja ka intellektuaalset de facto't. Ning mida kaugem see eesmärk näis, seda pingutumatult oli tarvis rühmata.

Oleme vahepeäl saand ka vaimlise de jure. Meie ülikool on leidnud ametlikku tunnustust välismaal. Kuid kas käib sellega ühes de facto? See on küsitav. Meie vanemad teadlased — professorid ja dotsendid — on töötand jõudu mõõda ja neilt on märkida mõningaid väga arvestetavaid saavutusi. Kuid ei tohi unustada, et meie kitsad olud on neid sundind eeskätt pedagoogilisele tegevusele, nii et teadusliku ettevalmistuse viimistlemiseks jäi sageli väga vähe jõudu, mille tagajärjel tõesti kompetentse teadusliku toodangu hulk ei ole veel ligikaudugi sama suur ega kvaliteet sama kõrge kui mõnes hää nimega läänepoolsemas ülikoolis. Ülesandeid ka meie vaimlise pretiiži tõstmiseks meie üliõpilastele lähimal, s. o. akadeemilisel alal on seega veel lõpmatuseni. Kas on noorimaailt lootust neis asjus abi leida?

Kui see abi peab kusagilt tulema, siis paratamatult praegu õppiva põlve poolt.

Minule isiklikult näib, et viljakas teaduslik töö ei nõua ainult tegelemist kitsaste eriülesannetega, vaid üldist intellektuaalset elavust ja värskust. On kindlasti eriküsimusi, mis saab rahuldavalt lahendada, omamata laiu huve või avarat vaimu. Ning pimedat virkust, sipelgausinusust on meie rahval küllaldaselt määralt. Meie energia ei ole väike. Kui me maalt linna tulles ei satu mugavale ja ahvatlevale lajutamise teele — mida praegusel rahakehval ajal ei juhtu vist enam kuigi sageli — suudame harilikult püsiva istumise varal oma eksamid maha tuupida või isegi seminariharjutused valmis higitada, ilma et see „rikuks me konti.“ Kuid sellest ei piisa kaugeltki. Vajame kibedasti vaimlist liikumist ja suuremat bagaazi kui me otsesed kitsamad ülesanded tunduvad nõudvat. Vajame õhkkonda täis probleeme, elekter-

davat ja virgutavat, silmapiiri laienemist, üldkultuurilisi huve, lahtist vaimu. Teater, muusika, kunst, luule liigutavad, ergutavad, panevad mõtted ja tunded käima. Tavaliselt ollakse harjund nende vastu huvi leidma just akadeemilises noorsoos. Kuivõrra on seda meil?

Statistika näitab seda õige selgesti. Muusika pöörab Tartu provintslikkusele selja, teater sureb osavõtmatusse kätte ega viitsigi enam maadelda. Ning kirjandus leiab vist kõige vähem poolehoidu just Tartu üliõpilaste seas. Ametlikud jutlemised nendega näitavad, et väljaspool oma maad on neile võõrad isegi suurimad nimed. Kirjastajate kokkuvõtted tõestavad, et mõnda meie parimat raamatut läheb vähem eksemplare kui meil on üliõpilasi kas või ainult kirjandusteaduse alal. Ei ole sugugi nali, vaid haletsemisväärne tõsiasi, et luuletiskogusid ostetakse kokku oma 120—150 eksemplari või vähem — ja seda isegi juhul kui see on esindav teos. Ning sellane silmapaistev saavutus nagu August Anni tõlgit „Kanteletar I“ on võib-olla määrat soomlaste eritoetusest hoolimata jääma ilma järjeta, kuna kirjastajad ei suuda kanda sellest saadavat kahju. Iga sugukeelte ja kirjandusega tegeleva üliõpilase, õieti iga meie oma kultuuri lähimatest ja parimatest naabernähetest huvitet haritlase ja poolharitlase kohuseks peaks olema endale hankida see niipalju monumentaalset ja jõulist sisaldav teos — teos, mis pole keeleliselt raske ja mille esteetiline huvitavus liitub sisulise põnevusega — sõnaga, raamat, mis peaks olema populaarne parimas mõttes. Kuid üle terve riigi on seda levind oma 130 eksemplari.

Ala, mis meil väljaspool „Loomingut“ on täiesti välja surnud, on essee. Ükski kirjastaja ei julge sellega raha riskeerida. Paarisajaleheline artiklikogu meie kirjandusteaduse professorilt, mõned äratrükid „Loomingust“ ja rida reisikirjeldusi on pea kõik sellel alal ilmunu, mis viimastel aastatel veel väärub märkimist. Omal ajal oldi — ja tohiti olla — pisut julgemad. „Odamees“,

„Noor-Eesti“, ka „Varrak“ avaldasid esseedekogu esseedekogu järele, ja see mõistust koolutav ja ergutav kirjanduslik näis hakkavat jõudsasti arenema. Praegu on selle koduks ainult veel „Looming“, kui mitte kaasa arvata „Olioni“ vesteid. Ning parimadki kirjastused — ka Eesti Kirjanduse Selts — on sunnit tõsiselt mõtlema jääma, kui tekib küsimus teosest, mille mõistmine nõuab rohkem kui algkooli haridust. Sest ka keskkooliõpetaja, isegi üliõpilane näib piirduvat algkooli haridusele vastava lugemismaterjaliga väljaspool oma eriala. Kuid võib-olla, on sõrendet sõnad liigsed, sest isegi inglise kirjandust uurivad üliõpilased võivad kirjutada sellest, kuidas Hamlet tappis oma isa, ja mõni hiilgav filoloog võib pidada Chateaubriandi itaalia kirjanikuks. Need on ainult üksikud näited.

Muulastel on sagedasti parem põhi all ja nende huvid näivad olevat erksamad. See ei ole ime — neil on rohkem traditsioone. Kas oleme sunnit nii häbiväärselt alla jääma? Keskmise üliõpilane jääb vist lootma professorite imetegevalt virkuselt meie intellektuaalset rehabilitatsiooni. Pidagem meeles, et meil on jõude vähe ja et tähtis on iga üksiku töö. Varsti jõuame nii kaugemale, et teatrit saame näha ainult meid külastavalt venelasilt (muusikat ei kuulda meil ju praegugi üldse enam), teadust teevad muulased, ja omad mehed püüavad saada võimalikult kiiresti ainult — ministriks või miljonäriks. Kirjanduse ja kunsti kallal näevad ehk veel vaeva mõned üksikud, kellele kulturkapital ajuti jagab väikest õpetust, kuid kelle tooteid ei vaata enam keegi. Võib-olla juubeldab neile külaskäikude puhul Helsingi. Meie vaikime selle surnuks, nagu peaaegu juba vaikisime surnuks oma kunstnikkude esinemise Soome päälinnas. See ei huvita meid. Kuid võime olla kindlad, et meie lõtvuv vaim seesugusel puhul vaevast suudab teenida maailma lugupidamist ning et ei või olla vähimatki juttu nii kaua ja nii kõlavalt kuulutat rahvuslikust kultuurist.

A. Oraş.

Meie akadeem. hõimutöö-alade laiendamisest.

Seni on Akadeem. Hõimuklubi põõrnud suuremat tähelepanu ainult väikese ja lätistuva liivi hõimu äratamisele ja ta rahvuslikes püüdeis toetamisele, korraldades näit. aastate viisi jõulukorjandusi ja saates jõulukingitusi liivi lastele. Neil jõupingutusil on mõju olnud ja liivlased on vähemalt esialgu „päästetud“. Suuremat suunitlust, liivi rahvamaja ehitamist, pole küll veel suudetud teostada, kuigi selleks on aastate viisi raha kogutud, kuid selleski suhtes valitses IV Soome-Ugri kongressil Helsingis (1931. a. juunis) optimistlik meeleolu ning võeti vastu otsus — liivi rahvamaja olgu Soome-Eesti-Ungari ühise toetusega V Soome-Ugri kongressiks valmis, (teatavasti peetakse järgmine Soome-Ugri kultuurkongress 5 aasta pärast Tallinnas).

Kuna liivlaste suhtes on Eesti väikseima hõimuna Soome ja Ungari kõrval vääriliselt ja pea sama-

võrdselt oma hõimukohustust täitnud, siis kõrvale on jäänud esialgu küll kaks lähemat: Lutsi eestlased ja Eesti-Ingeri isurlased.

Lutsi eestlased kuuluvad samuti Läti alla kui liivlasedki ja väikese koguna pole neil seni olnud eestikeelset kooli, mille tõttu lutsi noorsugu on pidanud algõpetuse saama läti keeles. Juba mõnda aastat on Lutsiski rahvustunne virgunud, eriti seal toimiva P. Voolaise eestvõttel, ja eestikeelse kooli nõudmine on kerkinud päevakorrale. On moodustatud eriline Lutsi Nirsu valla koolikomitee, mis on jõudnud rahva viia arusaamisele emakeelse hariduse tähtsusest ja valitsuse ringkonnis nõutada luba kooli avamiseks. Nüüd on jõutudki kooliasjaga niikaugemale, et võidakse avada eesti õppekeelega eraalgkool, mis hiljem lubatakse võtta valitsuse poolt riigikooliks. Kuid lutsi eestlasil puudub era-kooli avamiseks raha, isegi koolile

kohaste ruumide üürimiseks puuduvad vahendid. Akad. Hõimuklubi on saanud Lutsist aeg-ajalt SOS-hüüdeid, kuid tema aineeline jõud pole seni ulatunud kaugeemale kui 100 kroonisele toetusele läinud jõuluks. Siin seisab aga meie ees juht, kus abi tõesti tarvilik. Meie hõim on väikene ja sellepärast ei tohi sellest kaduma minna kedagi. Kuna ametlikult poolt meiegi kriisiajal pole loota midagi, siis tuleks siin organiseerida seltskonna-toetust. Hõimuklubil on kavatsuski nõutada luba ülemaalse korjanduse toimepanemiseks ja selle sissetulekuist lövi-osa määrata lutsi koolile, osa ka traditsiooniliselt liivlastele. Siin tahaks loota akadeemilise noorsoo erilist kaasaaitamist, kes ju hiljuti on näidanud oma tulimeelsust rahvuslikes küsimusis, asutades suure liikmete arvuga ARK.

Tähelepanu ja eriti moraalset toetust vajaks praegusel korral ka

Privaat stud. von Sonnensirmi kiri oma mõtteosalistele.

Mõtlesin, et mida see siis õige tähendab, kaua ikka kannatan selle „maarahva“ lähedust — kaua suudab minu fõsine aadli veri töötada koos nendega. Olen sündimisest saadik tunnud end täiesti saksa — ja põhjustatult — nimelt juba poolteist põlve minu esivanemad on olnud mõisnikkude toapoisid — omandanud seega eht saksa kultuuri — säärase muidugi, mis maksev meil siin. Ja pealegi on meil ju oma autonoomia ja mõtteosalisi — päris mitu inimest. On ju loomulik, et säärases olukorras pidi teostuma meie südamesoo — pealegi — kui missjonimehed suurelt maalt nii abivalmid. Nüüd on meil oma privaate värk — kolme professori ja nelja kuulajaga. Mis meil seitsmekesi viga areneda nelja seinavahel — igas suunas. Ükskord see maarahvas niikuinii meid oma juurde võtab ja toidab, katab. Vaat, see oli minu autoriteetne arvamus. Viimased päevad — need on aga värisema pannud minu lõvisüdame — isegi „von“ mu nime ees on hädaohus. Kuulmata kasvatamuse on võtnud maad. Kui mõtlen selle peale, kuidas astusid üles maarahvast tudengid meie õilsa ettevõtte vastu. Kust ometi võtsid nad selle julguse ja süüdistuse? Kas nad unustanud on — kui hästi nende eest meie esivanemad on hoolitsenud. Ainuke õnn, et vanem põlv, peamiselt pea-

linnast — nendega päri ei ole. Need on mehed, kelledest võime abi loota — kuni oleme suutnud omale luua seljataguse — ja see läheb ju kiiresti — siis me ei vaja enam neid. — Selge tõendus meie võimeist on juba see — et vaatamata meie väikesele hulgal — oleme suutnud siiski siin kindlustuda. Meie meeste käes on ju võimsaid kohti ja kaasatõetajaid mõjukaid. Aga mis siis — kui asi veel edasi nii peaks minema. Kui mõtlen sellele, kuidas nad vihaseks tulid — oma astumisega terve meie privaate värgi värisema panid. — Oleks nad ometi teinud midagi — millest hiljem kinni oleks saanud hakata. Vaatasin küll läbi luubi — aga ainult pliit-seid nägin nende käes. Panime mürama omad „Zeitungid“ — sai suurele maale saadetud kirjeldusi — mille lugedes ise hirmu tundsin — aga tagajärgi ei ole. Nad ei mõtlegi rahule meid jätta. Oh Seebaoff, sa meie kangekaitsja — saada ise meile jõudu — või tule ja tee imet — kinnita meid usus — muidu läheb tõesti tõeks nende peetud matusealitus.

Ja kuidas teotasid nad meie õnnist mälestust Landeswehrist. — Ometi tahtsid need — meie sõbrad ja vennad tuua kõrget kultuuri ja arenemist sellele maale. Kui arusaamatud võivad olla vahel inimesed. Aga kätte maksmata

peaks neile! Igalpool nad nõuavad oma — nõuavad nendest lugupidamist. Miks ometi ei keela neid keegi. Meie ilusad asjad on hädas. Ja Tartu kõrges koolis — kuidas käib küll käsi nendel — kes alles esimest põlve meie rahvuse hulka kuuluvad. Kas suudavad need ideelised noored inimesed panna vastu. Kas nad ei nõrke selles otsustavas võitluses. Olen juba kuulnud paarist. Aga mind nad ei murra, mina — kelle soontes voolab fõsine „sinine veri“ — käin oma teed ja katsun teha mis võin. Tulge ka teie — kes te tunnete oma põlvpõlvte end kutsutud olema. Meie põhimõte: otsustarve pühendab abinõu — see vahest päästab meid. Katsume mõjustada „kõrgeid meli“, et nad kinni paneksid selle suure kooli — ni kauakski — kuni oleme suutnud endi märgi sulgi kohendada. Mina saan varsti privaate doktoriks oma teenete eest teaduses — kirjutasin nimelt Zeitungis ühe hirmu ja õuduse jutu maarahvast. Siis on mu nimel kaalu ja sõnal mõju. Tulge kõik ja võtke eeskujumust. Palume koos Seebaoffi, et ta hävitaks selle neetud soo — meie veri kohustab meid.

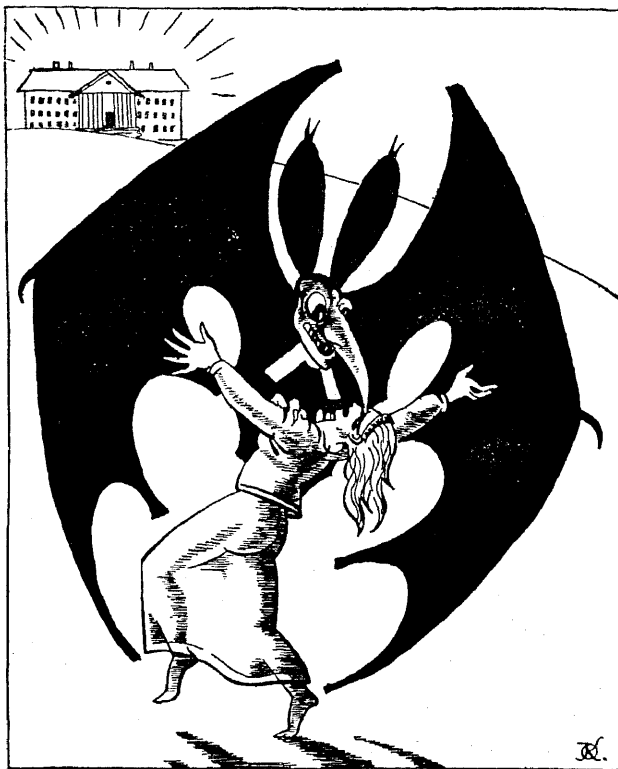
Privaat stud. (varsti priv. dr.)
von Sonnensirm.

l. Dorpat, okt. 1931.

Eesti-Ingeri isurlased, Soomlased on korduvaid retki teinud sinna, on ju ingerlased keelelt otseselt Soomele lähemad kui Eestile. Nii käis paari aasta eest suvel retkond Akadeemilise Karjala Seltsi ja Naisüliõpilaste Karjala Seltsi liikmeid Eesti-Ingeris, korraldas ettekandeid, kursusi j. m. s.; läinud kevadel teatavasti käis Soome keeleteaduse suurmees prof. E. N. Setälä filoloogide saatkonnaga Eesti-Ingeris ja leidis äärmiselt sooja vastuvõtu. Meie poolt aga on üldiselt vähe olnud huvitatud Narva-tagusest maaribast. Prof. J. Mägiste ja mag. V. Ernitsa käigud sinna on olnud pea ainukeks informatsiooniks sealsest seisukorrast. Nende külastajate andmeil aga seisukord Eesti-Ingeri paaris külas — Väikülas ja Saarkülas — pole sugugi eesti-ega soomemeelne, vaid on kaldunud tublisti suure idanaabri sümpaatiiale. Neis isuri külades on vene keel koolides õppekeeleks ja sellest on tingitudki, et isurlased isegi on tublisti venestunud ja peavad endi olukorda selles suhtes ka loomulikuks. See venestus on sündinud suurelt osalt veel iseseisva Eesti ajal ja nimelt vene haridusliidu kaasabil. Soodustust selleks on pakkunud asjaolu, et isurlased on kreeka-katoliku usku, Prof. J. Mägiste oma artiklis „Eesti Hõim“ 1931 nr. 1—2 on osutanud sellele, et isurlasile, kelle oma keelemurre on soome-eesti vahepealne, oleks praeguses olukorras, olles Eesti riigi kodanikud, kõige loomulikum eestikeelse kooli teostamine ja sihiliku venestuse lõpetamine. Hariduseministeerium ja Virumaa koolivalitsus kavatsevadki eesti k. hakata õpetama Väiküla algk. esimesest klassist alates, õppekeeleks jääks aga edasi vene keel. Eestimeelsuse õhutamiseks neis venestunud külis oleks meie akadeemilisel noorsool esijoones kohustus samme astuda. Peaks korraldama näit, mõne rahvapeo, sõitma sinna jõulupuu ajaks v. m. s.

Umbes sama võiks korraldada ka Lutsis. Psühholoogiliselt on sel palju suurem mõju kui ainult ametiasutiste kaudu asju ajades või postiteel toetusi saates.

Eraakadeemia ja Eesti.

„Armas Eesti, ma tahan hoolitseda, et sellest majast kiirgav valgus sind mitte ära ei pimestaks.“

Meie, eesti üliõpilased, olemegi rahvale lähenemises imelikult saamatud, ei mõista nagu kuskilt otsast peale hakata, oleme harjunud sulgema end org-esse, kus teeme igasugust eneseharimisetööd ja mõtleme, et kõik rahva valgus-

tuse teevad juba ametlikud ja palgalised rahvavalgustajad.

Tahaks loota, et lutsi ja ingeri hõimud pea näevad külastajaid eesti akad. noorsoo hulgast.

Linda Leeman.

Tartu Üliõpilaskonna juhatuse ametlik õiendus.

Ühenduses 1931. a. suvel Taani ja Ungari üliõpilaskooride külas-käikude puhul Eesti Üliõpilaskonna poolt korraldatud väljasõitudega Taevaskotta ilmus meie ajakirjanduses väljendeid, mis eriti riivasid eesti naiskaasvõitlejate ülalpidu mainitud ekskursioonil.

Kuna nädalleht „Nooles“ nr. 88 kinnitati, et puudutatud asjaoludeks on olemas faktiline materjal, siis Üliõpilaskond astus samme nimetatud asjaolude selgitamiseks. Üliõpilaskond on korduvalt pööranud järelepärimisega kirjutise autori poole faktilise materjali suhtes, mis oleks põhjenduseks esiletoodud süüdisustele.

Mingisuguseid põhjendusi ega andmeid nimetatud isik Üliõpilaskonnale annud ei ole (ta ise väljasõidul kaasas ei olnud), küll on ta aga viidanud mõnele allikale, milliste kontrollimisel on selgunud, et tegemist on ainult kuulujuttudega.

Kuna kõik sammud levitatud kuulujuttude põhjenduste hankimisel on jäänud tagajärjetuks, siis lükkab Eesti Üliõpilaskond tagasi kõik nimetatud väljasõitudega ühenduses tõstetud kahtlustused eesti naiskaasvõitlejate käitumise suhtes ja konstateerib, et on tegemist põhjendamatu kõmuga.

Õppetöö edukuse huvides.

Aeg ja olud kohustavad. Kuuldesaaliid on täis viimse kohani, seminarid ja praktikumid kannatavad liigsest osavõtjate arvust. Meil ei saa kurta üliõpilase töökuse puudust. Neil, kes tulnud õppima, on aja ja olude sunnil esimeseks mureks võimalikult ruttu jõuda lõpule.

Kui jõuab eksamite järk, seis-takse tundide ja päevade kaupa dekanadi ukse taga, et eksamile üles anda. Kõik püüavad hili-semaid tähtaegu, et võita veel mõnigi päev valmistamiseks.

Nii normaalne ja tervitatav, kui on kuulajaskonna rohke hulk loen-gutel, niisama võõrastav on tung ja ruttamine eksamite tähtaegadel. Eksamitähtagade näol valitseb ülikoolis veel praegu takistavaid tõkkeid edukale õppetööle.

Meie tudeng on kõigi oma püüete juures sunnitud kuhjama suurema hulga tööst eksamitäh-tagade ümber. Eksame on võimalik anda ainult kaks korda semestris: semestri algul, siis kui Tartusse asumine ja korteri otsimine teevad takistusi, ja semestri lõpul, kui möödunud õppeaeg on küllalt väsitanud ja tüüdanud. Nende aegade peale kuhjub suurem osa tööst. Sügisene tähtaeg löikab ära suure osa lühikest suve ja annab eriti teravalt tunda seal, kus ollakse seotud suvel muude kohustustega, nagu seda on suurem osa tudengkonda oma leivamurede pärast. Töö kuhjub peamiselt tähtaegade ette. Tuubitakse ööd ja päevad ja antakse korraga üksteise järele kaks, kolm, isegi neli eksami. Selline töötamisviis saab harjumuseks ka sel juhul, kui oleks võimalus varem tööle asuda. Rääkimata sellest, kuipalju niisuguse töötamise all kannatab tervis ja töörohõm, on seesugune tuupimine kahjulik kõigepealt õpingule enesele. Üli-kooli ringkonnist kuulduv kartust, et liigne ruttamine, mis tingitud oludest, viib üliõpilase pinnapeal-suseni.

Teadusliku töö juures ei saaks

ega tohiks olla sihiks kiirus, vaid peaks seda olema intensiivsus.

On loomulik, et praegustes oludes üliõpilane annab endise kahe asemel neli eksami ühel eksamijärgul, annab need seda pealiskaudsemalt. Pidevast tööst ei saa olla juttugi. Kui on tege-mist väikesema eksamiga, on mõel-dav, et see valmistatakse semestri jooksul ja tähtajale ei kuhju liig-set koormatust. Laiaulatuslikuma aine puhul aga kordamine üksi kuhjab eksamieelsed päevad üle-küllaseks ja paiskab segi kõik valmistatavad ained. Ei saa pi-dada normaalseks kahe, kolme aine korraga õppimist, kui see õppimine sünnib kiiruse tähe all. Tööl puudub põhjalikkus, kaob huvi ja tekib harjumus, milline ei ole lubatav ega pooldatav hil-jem üheski ametis.

Lisandub veel asjaolu, et ei jõuta tähtaegadel üldse teha kõiki kavatsitavaid eksame: õppejõud on tööst ülekoormatud ja tähtajad sageli kinni. Eksamil istub tihti 40—70 üliõpilast, kelle teadmiste kohta peavad selgusele jõudma üks või kaks õppejõudu kõige-lühema aja jooksul. Mis saab sel puhul neist, kes alles õhtul jõuavad vastama, olles kogu päeva närvilikult oodanud? Eksam omandab seetõttu juhlise õnne-mängu iseloomu. Valmistamine kohaneb vastavatele arusaamistele ja lootustele. Neis teaduskonda-des, kus on palju praktilisi töid ja seminare, ei puudu kõige selle tõttu vähemalt alaline huvi ja pidev töö, teistes aga ei ole töö kaugeltki neis raamides kui seda võiks oodata ja nõuda.

Ei puudu ka niisuguseid juhte, kus üliõpilane peale mitmeaasta-lise õpingu peab viimase lõpp-eksami jätma järgmiseks semest-riks, kuna ei ole maksva korra järele luba anda ühtki eksamit nädal või paar peale tähtaega. Kõnelemata õpperahast, milline tuleb sel puhul tavalisest maksta terves ulatuses, teeb seesugune edasilükkamine mitmekordseid ta-kistusi tööalale asumisel.

Selge on, et meie eksamivõim-alused kaks korda semestris on ainult kahjuks õppetööle ja kah-juksüliõpilasetervisele ning tahtele.

Üksikud õppejõud on teinud seni vastutulekuid eritähtagade määramisega semestri keskel. Need on jäänud ainult erandnä-husteks ja on mõnes teaduskonnas seotud koguni suurte raskustega ja vormiliste takistustega. Üli-õpilased peavad otsima motiive, et põhjendada teaduskonna ees oma tahet tööd teha! Kogu see olukord on võõrastav. Ülikooli enese kui teadusliku õppeasutise, samuti üliõpilaste huvides oleks id vabamad eksamivõimalused vajalikud.

Oleks loomulik, et eksame saab anda siis, kui on jõutud lõpule ettevalmistustega teatavas aines. Üliõpilasele peaks jääma igatahes võimalus reguleerida tööaega ja intensiivsust. See võimalus kind-lustaks pideva ja eduka töö ka ruttamise juures ja oleks kõigi nende huvides, kes maksukoormaga aitavad ülal pidada ülikooli.

Teistes maades on juba varem jõutud lahendamata võimalusteni, seda silmnähtava kasuga. Helsin-gis näiteks võib üliõpilane soori-tada eksame iga kuu lõpul. Üli-õpilase töö on sellega surutud pidevuse ja korralikkuse raami-desse ja tagajärjed tööst on kind-lasti suuremad. Õppejõud on kindlustatud liigse koormatuse vastu üksikuil tähtaegadel. Üli-õpilasel on võimalus korraliku-malt ja kiiremini lõpetada. Töö jaotamise võimalus hoiab ära liigse pingutuse.

Kõige loomikum üliõpilase seisukohalt oleks muidugi võim-alus anda eksami sel juhul, kui teatav arv üliõpilasi selleks soovi avaldab. Raskusi võivad tekitada sel juhul kirjalikud eksamid. Õp-pejõud peaksid lühikese aja-vahemiku järele meie töö kõrval istuma 4—5 tundi kirjalikul eksa-mil. Kirjalikud eksamid mitmes aines oleksid ühendatavad ühe õp-pejõu valve alla, kui see muul viisil sünnitab raskusi.

Eesti õigekeelsuse-sõnaraamat, III osa

Tähed Rio kuni lõpuni.

Ilmub poognate kaupa, mis valmimisel saadetakse ettetellijale kätte. Praegu on trükitud 71.—78. poognani. Kuigi III köite lõplik ilmumine viibib, ometi on ettetellijail võimalik kasutada iga poognat kohe peale valmimist. Tellimishind 71. poognast alates Kr. 3,50 ja 76 poognast alates Kr. 3.— „Eesti õigekeelsuse sõnaraamat“ on ainus juht õigekirjutusel. Igal üliõpilasel peaks ta olema käepärast; muretsemise edasilükkamine toob ainult kahju. ÕS-u I osa (A—M) 590 lk. ja II osa (N—Rio) 560 lk. maksavad à 4 kr., köites 6 kr. Seltsi liikmeile 20% hinnalaandust. ÕS III raamatuna ilmumisel on kallim kui nüüd ette tellides.

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus.

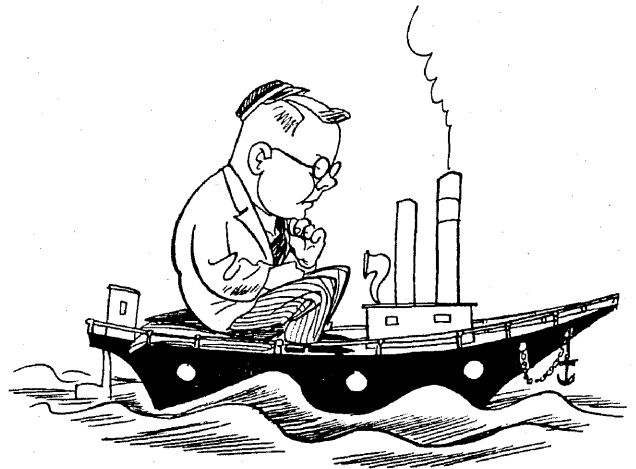
Põhja-Ameerika Ühendr. kõrgemad õppeasutised tänapäeval.

Üldiselt arvatakse eurooplaste poolt, et Ühendriikides kokkuvõttes ollakse madalamal kultuuritasemel kui Euroopas.

Ameerika oludes võib-olla tabava vastuse sellele väitele kuulsime tihelt tuntumalt professorilt Dr. Nielsen'ilt. Eurooplane leidvat, et meie oleme kultuuris madalamal, kuna meie oleme „noored“. — Ja ta küsib: mis mõttes meie, ameeriklased, siis nooremad oleme? Poliitiliselt — milline vabariik on vanem? Saksa vabariik on palju noorem kui Ühendriigid. Oleme poliitiliselt palju vanemad kui Prantsusmaa. — Meie oleme „noored“ siin maal pigemini sellepärast, et põlvneme inimestes, kes on vahetanud oma elukoha. Ja kust tulid nemad? Nad tulid Teie maadest. Nii aga oleme täpselt sama vanad kui Teie. Meie oleme aga noored sellepärast, et asume lähemat aega nendes oludes.

Ja ameeriklane kõneleb edasi: Võib küll tõsi olla, et meie maa on kul-

Eesti Üliõpilaskonna esimees teekonnal üle Suure Lombi.

Selle küsimuse tegeliku läbi- viimise üle võib mitmeti kavat- seda ja kõnelda. Pearõhk langeb kogu asja juures sellele, et oleks ametliku korra alusel antud vähe- malt mingisugune õigus võimal- dada üliõpilastele eksamiandmist nende soovidele vastu tulles. Seni seda õigust ei ole ja üksikud õppejõud, kes valmis oleksid vastu tulema, on takistatud.

Eksamivõimaluste üle on kõ- neldud varemgi. See küsimus on praegu auditooriumites ja semi- narides põlevamaks küsimuseks. Üliõpilased ootavad vastutulekut ja korraldust, mis kaotaks asjatuid takistusi edukal õppetööl.

Erika Veidenbaum.

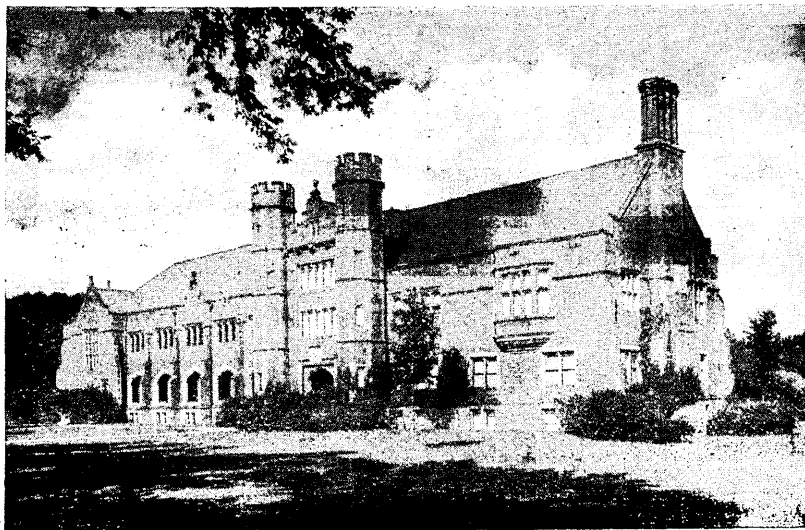
tuurivaesem, kuid vaevalt on see le- letatav noorusega. Ennem leiame õige põhjuse teistest asjaoludest ja nimelt Ameerika keskkihi suurest arvust. Ühendriikides on määratu arv inimesi heal järjel. Mitte ükski uusrikkad „new-riches“, nagu neid ka Ameerika põlastavalt nimetatakse, vaid neil on tõepoolest suur arv inimesi, kes elavad hästi. Kui aga meelde tuletada meie seltskonna muutlikku koosseisu, siis ilmneb ka vahede põhjus. Sis- serännanud käsitöölise perekonnad on mõne põlve jooksul kasvanud kesk- klassi liikmeks ja eelarvamine, et Uues Ilmas kasvatakse üles mugava- tes oludes, ei vasta suure enamuse kohta tõele. Kui võtta vaatlusele sama olukord Euroopa riikides, siis on mit- mendat põlve haritlaste arv palju suu- rem, kuigi noorem põlv Ühendriikides on haritlastest kooliskäinute mõttes arvukam. Viimast asjaolu ei panda tähele ja öeldakse, kultuur Ameerikas on madalam.

Kõneldes Ameerika kultuurist, tu- leb küll imetleda ameeriklaste määra- tut huvi ja innukust hariduse vastu. Linnad annavad raha hariduse peale välja palju enam kui ühegi muu ala peale. Nad saavad keskkooli, Ameerika „high school'i“ viis kuni kümme korda enam omi kodanikke kui Euroopa maad keskmiselt. Viimane väide Eesti suhtes ei vasta tõele, sest 2000 abiturienti aastas on kahtlemata kõr- geim % Euroopas. Ka Soome annab 3 × suurema elanikkonna juures sa- mapalju abituriente. Kuid ühe isiku kohta Saksamaa ülikoolis lähevad 9 isik- kut Ühendriikides college'i või ülikooli. Kui nüüd võtta üks mees tuhandest ja saata teda ülikooli tihel maal ning üks sajast teisel maal, siis on ka selge, et sellel teisel maal on ülikooli tasapind madalam kui esimesel. Üli- õpilased Prantsusmaal ja teistes Euroopa riikides ei vasta Ühendriikide üliõpilaskonnale, vaid ülemisele küm- nendikule sealsetest kõrgematest õp-

peasutistest. Kui Ühendriikide college'd ka koondaksid ülemise küm-nendiku, oleks pilt hoopis teine. Kuid seal õpetatakse palju asju, mis Euroopas on tööstuslike ettevõtete käes tööstusõpilaste instituudi kaudu. Ning seda tehakse lihtsalt sellepärast, nagu ameeriklane naiivilt tähendab, et nemad usuvad hariduse jõusse. Tehakse sellepärast, et keskklass, kellel see ju võimalik, tahab oma järel-tulevale põlvele anda kõrgemat tase-pinda kehalistes ja vaimlikes arene-mistes ning nii saadab ta oma pojad ja tütreid college'i.

Ühendriikide college on esimesel vaatlusel eurooplasele täielik mõista-tus. Euroopa lapsed käivad 18—19. eluaastani keskkoolis ja siirduvad sealt ülikooli ja siis alles elukutselisele tööle. Ameerikas aga peetakse tar-vilikuks anda teatud haridust 3—4 aastat pärast kooli ja enne tööle asu-mist. Siin on see omapära, et inime-se elus aastates 18—22 ei minda otsekohe ülespidamist teenima, vaid laiendatakse tema teadmisi ja tõste-takse tema kultuurset tasapinda. Ameeriklane ütleb, et ta võib omale seda lubada ja kahjateks, kui ta ku-nagi nii kokkuhoidlikuks peab muu-tuma, et seda enam teha ei saa. Ja lause: „me tahame, et meie lastel oleksid paremad võimalused kui meil endil“, seletab väga palju sealsest aru-saamisest hariduse üle. Ja sellelt sei-sukohalt on ameeriklane arenemis-astmel ning oma õppeasutistes ei lähtu ta vaatekohalt, et seal nüüd kõik viimistletud, vaid elutarvest, millele vaja vastu tulla. Sealsed üli-koolid arenevad ka teadusliku taseme poolest ning klassilistesk teadustes hakkavad nad ikka enam ja enam sarnanema Euroopa ülikoolidele.

Kuid omapärane jällegi on nähtus, et osariikide käes on korraldada suur

Mount Holyoke College'i üliõpilasmaja, kus tänavu peeti ISS-i kongressi.

osa haridusest. Seal ei ole mingit riiklikku keskasutist. Igal osariigil on oma õppeasutis ja igal linnal selles osariigis ka oma. Nii omatakse seal määratu arv õppeasutisi ilma riikliku järelevalveta ja ei saada kesk-valitsuselt kunagi mingit toetust. Selle tsentraliseerimise puudumine on oma-korda oluline Ühendriikide ülikooli elus. Oli võimalus käia Washing-toni Office of Education'is, mida meie võiksime nimetada haridusministeeriumiks. Väikene osakond siseministeeriumi juures, loodud Congressi poolt 1867 selleks, et koguda statiistikat ja informatsiooni töötavate õp-peasutiste üle, koolide ja õppemeo-dite üle ja järelepärimiste korral nõu-andega kaasa aidata uute loomisel

ning üldiselt edendada hariduslike olusid kogu maal. Nende statistika kogumise ja laste psühholoogilise seisukorra uurimise ülesannetega tegelebki sealne haridusministeerium. Ei mingit õppekava, ei palkasid, ei toetust. Peamiselt brošüürid, kus näiteks võib lugeda: „Kas on Ameerikas arenenud õppimisvõimalused lastele: statistikad näitavad, et Ameerika pois-s ja tüdruk saavad tänapäeval kaks aastat enam kooliõppust kui 1914; et ta on üks 30-lisest õppeklassist, kuna isal tuli 1910 käia 34-lises klas-sis; et ta võimalused minna kesk-kooli olid vaid 1 10-st 1900. aastal, nüüd aga 50 50-st ja võimalused minna college'i on 6 ühe vastu.“

Ühendriikides on umbes 1000 insti-

Meie luuletajaid külastamas.

Üks moodne intervjuu.

Moto:

„Kuidas elavad salmispääd.“

„Esmaspäev“ nr. 39.

Juba enne Kristuse sündi põles mu ajus kavatsus külastada meie kirjanikke, eriti just luuletajaid, sest mul oli juba siis olemas aim, et see tõug kirjanikke praegusel ajal, nimelt kahekümenda sajandi neljandal aastakümnel sureb välja. Mina kui õilis, vereva-hingeline kodumaa poeg tahaksin nende elu ja olu jäädoustada tulevastele põlvetele, et oleks õhtu-hämaras lastele midagi pajatada hästi naljakat, mis kõdistaks laste lihtmeel-seid naerunärvikesi.

Kuid igasuguste lõpmatute novellide ja romaaniide ning näidendite katkete kirjutamisega ja nende reklameerimisega ajalehtede joone all ja Venemaa reisiga ning viimase kohta kiidulugude väljamõtlemisega kadus aeg kuni tänini.

Nüüd siis omefi kord jõudsin oma harrastuste rägastikkudes nii kaugale, et sain hakata külastama meie kirjanikke. Sellel ettevõttel on ärarääki-mata suur tähtsus mitte ükski meie tu-levase ühiskonna laste naerunärvide arendamise, vaid ka meie kirjandusajalo o seisukohalt. Pidagem meeles, et meie kirjanikud on seltskonna märtrid, kes päritud ja loomupärase sügava huvi tõttu kannataavad oaikselt oma märtri saatust, sõuvad nädalas kord või kaks oma kuivanud leivapalukesi, kuid siiski töötavad intensiivselt edasi. Kuu see ikka nii ei kesta, varem või hiljem nad kaovad kui sügisel lehed puult. Meie kirjandusajaloolased ei oskaks nende kodust elu ega traagikat sellisel vaate-punktilt käsitleda kui mina. Neil on verre kasvanud see neetud kodanline taktitunne, mis sunnib neid piirduma

oma kirjutistes kõige üldisemaga ja ei lase tuua esile koduseid intiimsusi. Sellest neetud tõkkest olen mina vaba. Peale selle on meie kirjandus-teadlastel see halb omadus, et nad oma kirjutistes hoiduvad loogilistest kukerpallidest, kuna mina olen sellel alal ületamatu meister, sest sooritsin sellekohase eksami hülgavalt oma Venemaa kirjades. Nii siis, olles varustatud kirjanikkude külastamiseks kõikide tarvilikkude eeldustega, asusin oma kavatsust teostama.

Võtsin käsile kõigepealt meie luuletajad, kuna see kirjanikkude liik saab süüa ainult kord nädalas ja kuulub seega esimeste kadujate hulka.

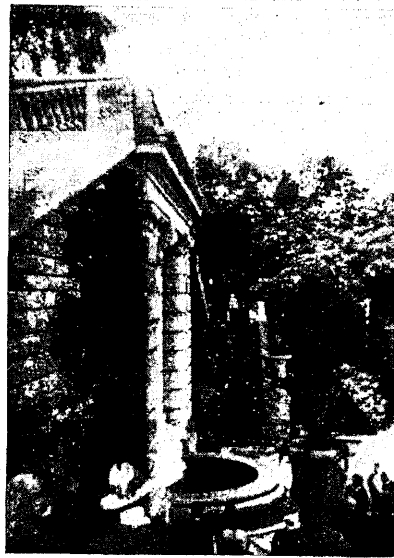
Asudes oma mõtete konkreetsele teostamisele, kohtasin peagi tänaval meie noort vaimurikast luuletajat Johannes Poeemi ja loomulik, et algasin

tuuti, mida nimetatakse college'teks ja ülikoolideks. Kui võrrelda statistikat, siis on Ühendriikides 120 miljoni elaniku kohta, mis on 4 X väiksem Euroopa elanikkude üldarvust ja pindala kohta, mis sama suur kui Euroopa kokku, praegu ligemale üks miljon üliõpilast, täpsemalt öeldes 870.000, neist 350.000 naist, ehk üle 40%, mis on rohkem kui Soome 39% ja Eesti 33% naisüliõpilasi. Ning vähemalt 3/4 neist on asutatud usuühingute poolt. Viimasest vahest kõige arvarikkamad on Rooma-katoliku college'd. New Yorgi osariigi 46-st naiscollege'ist on 16 katoliku kiriku omad. Teisest küljest võib aga tähendada, et usuliste ühingute college'ite arv väheneb. Suur osa collegeid on asutatud eraannetuste põhjal. Oli võimalus läbi käia 15 ülikooli ja college'i ning imestada nende välist uhkust, hoonete suurt arvu, õppeabinõude kogude täiuslikkust. See on ühtlane nii kiriku, osariigi, linna kui ka eracollege'i kohta.

Jefferson'i kuulsa definitsiooni järgi pidi „Ameerika kõrgem õppeasutus olema institutsiooniks, kus iga teaduseharu, mis sel ajajärgul kasulik, õpetatakse selle kõrgemas asimes“. Ja see, University of Virginia, ühe vanema ja tüübilisema ülikooli, mida meil oli võimalus näha, asutaja lause on leidnud teostamist tänapäevalgi. Võtame Columbia University New Yorkis oma 47.000 üliõpilasega New Yorki 70.000 üliõpilasest, mis omab ülikooli normaalkursuste kõrval õppekavad kõigi vanuste jaoks, olgu tal siis eelharidus või mitte, et õppida korrespondentsi, inglise keele ja kõnekursuse kõrval kiirkirja, masinakirjutust, jutulehetele juttude kirjutamist, draamat, kauplemist, jne. Kõik kaasajast tarvilikud teadused, kui seda võib teaduseks nimetada. Kuid amee-

riklane omab ka teise arusaamise teadusest. Lugesin Congressi raamatukogu seinal lause: „Science is organized knowledge“ — „teadus on organiseeritud teadmine.“

Nii paradoksaalne oma õppekavas ei ole aga Ameerika ülikooli ega college üldiselt ka mitte. On vist kahtlemata kerkinud keelele küsimus, mis vahe on siis university — ülikooli ja college'i vahel Ühendriikides. Sealt vastati meile järgmist: „College on peamiselt õppeasutus, õppivale noorsoole vanuses 18—22. Õpitakse üldiseilmelisi teaduseid, koosnevalt klassiilistest ja tehnilistest harudest ning andes lõpetamisel Bachelor of Arts või Bachelor of Science astme. — Ülikool sellevastu on college'ist eda-

Ringkäigul Rockefeller'i paleedes.

sikasvanud asutis ja võimaldab õppida erialalisi aineid ning kõrgemaks hariduseks ja teaduslikuks uurimiseks.“ On ka college'id, vähe küll, kus piiratud arvul tehakse n. n. post-graduate õppetööd. Sealt võidakse saada juba doktori astet, mis vastab ka Euroopa doktorile. Tuhandest kõrgemast õppeasutisest nimetavad 193 ennast university'ks ja on sellena ka ametlikult tunnustatud, kuigi mitmes college's meile uhkelt seletati, et vahe seisvat ainult selles: campusel, ülikoolimaal alal asuvat hoonete gruppi nimetab üks koht college'eks ja teine ülikooliks, ning fakultete colleges klassiideks, ülikoolis fakulteediks. Need 193 asutist moodustavad Ameerika ülikoolide ühingu ja sealtkaudu sünnib palju enam seda tööd, mis meil haridusministeeriumi kaudu, s. o. õppekavade ühtlustamine, hariduspolitiika, jne. Üldiselt ilmneb Ameerikas nähtus, et keskasutis hoolitseb vähe, osariigid ei taha seks oma õigusi käest anda, kuid eraselsid täidavad suure hulga meie valitsuse ülesannetest. Neist 193-st on aga kaugelt üle 100 kirikuga koos ja religiooni õppimine ning kirikuskäimise kohustus kuulub õppekohustuste hulka. Peab jällegi tähendama, et Ühendriikides ollakse üldiselt väga usklik, kuigi on kadunud omaaegsete quakerite suur mõju ja neid vaid 100.000 järel, kuid õppeasutisist kuulub neile praegugi veel suurem hulk. Tähtsamad ülikoolid, mille nimed ka Euroopas tuntud, on Harvard, vanim Ameerikas, üle 200 aasta, asub Bostoni lähedal Cambridge linnas, Yale, Newhavenis, New Yorki lähedal, William and Mary, teine vanuse poolest ja Princeton, New Jerseys, kus Woodrow Wilson oli rektoriks, õieti presidendiks, sest seal ei ole rektorit ja presidendi ülesanded on hoopis teissugused.

siis kõigepealt tema külastamisega. Poeemi enesega ühes läksin ta kodu, mis asub Meeleheite tänaval.

Mööda nagisevat ja ragisevat treppi tõuseme igeriku maja teisele korrale ja jõuame viiksesse kahetoolisse korteri, mis sisustatud äärmiselt kehvalt, kuid ennenägemata maisterikkusega.

Poem paneb hüürgama uue gramofoni, tõmbab siis omal jalast saapa ja suka ning pistab mu nina alla paljad varbad, mille küüned on täis peenikesi pliatsi-täppe. Vaatlen lähemalt. Mis, luuletised või!? „Just-just luuletised,“ kinnitab Poem sõbralikult muia-tes ja sisustab mulle siis paljutähendavat: „Ravaldan sulle oma saladuse, ei taha viia seda enesega hauda kaasa, sest olen leidnud sinusuguse mehe. Pane tähele: mina kirjutati harilikult oma väikesed värsid ikka varbaküüntele. Hiljem pean neid küll kas või luubiga desifreerima, aga pole midagi parata. Ma saan luuletada ainult varbaküüntele kirjutades.“

Muusikapaladest oleme peagi tüdinud. Nüüd kannab kirjanik ette mõ-

ned omad uued luuletised. Poem on mulle vuttat juba endistest aegadest, aga ikka vaatatan teda huvist kõrvalt: Milline tore näitleja, häälelt tugev kui lõvi, diktsioon selgem kui selge, žestilt napoleonilikult eht, kujult mehisealt imponeriv kui Kalevipoeg.

Kui ta poleks nii hea luuletaja, siis ma kohe soovitsaksin tal hakata näitlejaks. Meie lavad saaksid artisti, millest oleme seni oodanud kui teatrikriisi lahendajat Messiasist. On igal lapselgi selge, et luuletaja Johannes Poeemi lavale tulekuga oleks meie teatrikriisi minuti pealt likvideeritud. Publik seisaks kannatlikult teatrikassa ees piletisabas nagu sõja ajal võrtsipoe ees leiba oodates ja hiljem ajaks ta oma tungiga teatri lihtsalt lõhki. Tuleb aina imestada, kus on meie teatri juhatused ja teised juhtivad jõud olnud, et nad pole Poeemi palunud lavale.

Teise silmapaisuoma Eesti luuletaja Värsiveere leian Petseri tänaval asuva arhiivi ruumest, kus ta korraldab mitmesuguseid arhiivi pabereid. Luuletaja õitsevalt noor, sale ja graatsiline naine

on arhiivi juhatajaks ja luuletaja Värsiveere püüab oma abikaasat vabal ajal aidata.

Luuletajal on ilmumas peatselt uus 64-leheküljeline luuletuskogu, mille korrektuuri lugemisega falle ärarääkimata palju tööd on tulnud lisaks, sest ei ole ju kerge asi üht 64-leheküljelist raamatut läbi lugeda. Koos kirjanikuga lehitseme ta vastset vaimusünnitust. Siin on nii rohkesti kaasatundva südamega kirjutatud luuletisi, et küsimus tekib, kas kirjanikul veel üldse südant on järele jäänud. Ja kui on, siis peaks ta olema küll ettevaatlikum, sest nüümoodi võib ta süda peagi ära kuluda.

Katkestame lehitsemise, sest siseneb kirjaniku kolmeaastane poeg, kes targalt ja arupidavalt silmitseb laual luuletuskogu käsikirja. Sellest võib kindlasti järeldada, et tast võrsub samasugune luuletaja kui isagi, kes raiub sõnu värsi ja tungib tuhandete südamesse.

Jätkasin oma reisi ja käisin vee paari kirjaniku ukse taga, kuid ei pääsenud sisse.

Paradoks.

Idapoolsetes, Atlandikallaste osariikides on lahusõppimine üldiseks nähtuseks. Kauges läänes on „co-education“ esirinnas. Minevikus oli olukord teine. Eestiski on palju loetud raamatuid Ameerika college'i elust, mis sarnanenud munkade ja nunnade kloostrile. See ei ole vale, kuid nüüd arenevad nii hästi ühiscolledge'd kui ka mees- ja naiscolledge'd ühtlase tasapinnal. Naiscolledge jääb aga Ameerika omapäraseks nähtuseks veel kauaks ajaks. Need on viimase aja asutised, mitte üle 60 aasta tagasi asutatud, enamikult aga ilmasõja päevil ja asutatud mitte naisorganisatsioonide ega naisliikumise poolt, nagu ehk siin võidakse oletada, vaid meeste poolt eraanneuste abil. Tuleb ka tänapäeval ette, et asutistes, kus co-education lubatud, on vaid 50 naist 2500 üliõpilasest (University of Virginia), tavaline % on vaid 20. Linnade universit'ides on olukord muidugi teine.

Edasi mõni iseloomustav sõna sisemise korra kohta. Kõik college'i õpilased peavad elama dormitory'des, või kus ülikoolil pole niipalju raha olnud et neid ehitada, fraterniity hause'des, mis ongi nende organisatsiooniks meie mõistes, samuti sororities naistele, asutatud aga alles viimasel aastakümnel. Loenguil käimine on sunduslik, samuti osavõtt spordist jne. Akadeemilist vabadust ei tunta meie mõistes. Õppejõudude ja õpilaste vahekorrald sellevastu palju lähedasem kui meil ja kokkupuude ülikooli campusel niikuini sagedane. Palju aega ei jää aga sel moel õppejõule teaduslikuks tööks, vahest ainult sabbatical year'is, mõneastase õppetöö vahelisel puhkeajal.

Tänapäeva probleemid hariduse alal on kõigepealt majanduslikud. Depressioon ei ole mõjunud üliõpilaste arvu vähenemisele, nagu kirjutavad viimased New-Yorki lehed. Vastupidi, peaaegu suurenenud ja katsutakse perekondades kõigi abinõudega anda paremat haridust, et saada vastupidavamaks eluvõitluses. Kuid kriitika õppeasutisile on terav. Juba üliõpilased ise, kes parajasti lõpetanud, leidsid ISS-i kongressil, et nende tasapind on väga madal ja huvivaene. Mingit muud küsimust ei riiklispoliitilisel alal ega rahvusvahelisel alal ei harutata. Ameeriklaste kaitseks astusid üles seal-õppinud Euroopa üliõpilased, kes nägid pea igas college's asuvas Rahvasteliidu Ühingu ja selle näilikkudes rahvasteliidu koosolekute ning erikehtelklubides siiski teatud huvi ka üldise vastu, olgugi, et „splendid isolation“ on veel praegu üldiseks nähtuseks. Ühendriikide üliõpilasaktsiooni esimees, kes 200 õppeasutist läbi käinud, leidis, et ainult keeluseadus on küsimus, mille üle vaieldakse ja teatakse vaielda. — Teisest küljest õppemetodites on arenemine käimas. Küll omapärane, sest Euroopast uut tuues saadakse sest ikkagi aru omamoodi ja siis ei vasta

«Week-end'il» New-Yorgi eeslaste keskel.

ta sealsetele oludele. Nii on väga populaarseks saanud Chicago University uus algatus, kus akadeemiline vabadus õppimises sisse seatud ja mida väga kriitiseeritakse. Meile, eurooplastele, tundus küll, et sealse korra juures meil ülikooli ei mindaks. Kuid absoluutse iseseisvuse kõrval, mis lastele perekondades antakse, on väga vali kontroll koolis ja college'ks ikka üldiseks nähtuseks ja koduse kasvatus puuduse asendajaks suurel määral. Teisest küljest kriitiseeritakse tugevalt lõpetanute väimlist tasapinda ja igalpool leidus karrika tuure, kus tööandja eelistab freshman'i esimese aasta tudengit, seniorile, neljanda aasta omale, kellel isegi diplom käes, leides, et teadmiste hulk neil üks on. Ja tavaline ameeriklane omas enesekriitikas ütleb teile, et meie college'd ei ole muud kui suurepärane maaklubi, country club. Need on kontrastiküllased jooned kõrgemaist õppeasutisist.

Doktor Flexner omas raamatus „Universities, American and European“, mis temale kui ameerika õppejõule on palju kriitikat toonud ja mida tõepoolest autoriteetsena võtta ei saa, kirjutab Ameerika ülikoolist kui instituutid, kus kasvatusprobleemid leivad käsitamist kõige kõrgemalt tasemelt, mis on seletatav sealsete ülikoolide demokraatsusega. Üks teine kuulsam college president McCracken, Vassar naiscollegest, defineeris küll paremini ja nimelt: Ameerika ülikool on kool täiskasvanuile ja alaealistele, see on kõik. Kui täiskasvanu tahab omandada kõrgemat hariduselist tasapinda, siis võib ta seda saada. Kui tal puudub eelharidus, siis võib ta ka seda saada ülikoolist, näiteks lugemises ja kirjutamises. Ja seal leitakse, et see on hea, see vastab sealse ühiskonna koosseisule. Doctor Flexner oleks muidugi selle definitsiooni vastu. Columbia ülikool oma correspondence

school'iga ei ole tema arvates sugugi halb nähtus. Ning MacCracken'i kokkuvõtte, mis kõigis Ameerika lehtedes pärast kongressi toodi, on: Euroopa üliõpilane on kõigepealt ja kõige enam teadlane, ameeriklane sellevastu kõigepealt aga kunstnik, „artist“. See tundub hämmastava definitsioonina, kuid tema seletus oli: mitte, et meil oleksid kunstnikud, nagu prantslastel näiteks, vaid pigemini: eurooplane tahab teada ja järgi mõelda, ta on kiindunud asjasse huvist teaduse vastu; ameeriklane sellevastu tahab teha, tahab luua. Ja öeldes kunstnik, ei ole ta mõelnud ainult kunstnikku meie mõistes, vaid leiutajat ühtlasi. Ameerika üliõpilane ei ole oma iseloomu ega oma kaaslaste produkt, vaid areneva ühiskonna enese produkt, inimeste produkt, kellel teatud pime usk teaduse väärtusesse ja iseloomustav juba Ameerika ülikoolile Ühendriikide algaastaist peale.

Enne kui lõpetada ülevaadet Ameerika õppeasutisist, tahaksin edasi anda ISS-i kongressi ülikooli-probleemide komisjoni seisukohad, mis väljaja töötanud üksmeelselt Ühendriikide ja Euroopa parimate õppejõudude kaastegevusel ja iseloomustavad ülikoolide vahesid.

Üldistamine Ameerika suhtes on võimatu tema laia maa-alala ja variatsiooniderikkuse pärast, kuid üksikud teravad kontrastid vajavad mainimist:

1. Mõlemist soost Ameerika noorte hulk, kes käib college'is ja ülikoolis, on palju suurem kui Euroopas.

2. Kõrgema hariduse andmine nii laiale hulgalte kisub alla üldist tasapinda Ühendriikes, osalt seepärast, et ta mõjub õpetuse edukusele osalt aga ka valiku puudusele. Viimane asjaolu on aga kahel viimasel aastal eriti muudetud ja võetakse vastu enamasti state college'sse, mis odavamad, vaid ülemised 20% keskkooli lõpetanuist.

ilmus trükist

Eesti Entsüklopeedia, I vihk

(A — AKVARELL)

I vihk sisaldab 224 veergu à 62 petitkompess rida, 89 pilti tekstis, 21 pilti kriitahvliitel, 2 Aafrika ning Aasia viievärvilist suurt kaarti ja 1 kolmevärvilise leheküljesuuruse pildi.

„EESTI ENTSÜKLOPEEDIA“ TELLIMISHINNAD KUNI 31. DETSEMBRINI 1931. a.:

90 KROONI — sularahas maksmisel,

140 KROONI — osakaupa: 2 kr. 50 s. kuus.

Peale eeltellimiste lõpetamise maksab „Eesti Entsüklopeedia“ 200 krooni.

K.-Ü. „LOODUS“, Tartus.

Eesti Entsüklopeedia I.

Toimetajad: R. Kleis, P. Treiberg ja J. V. Veski, K/Ü „Looduse“ kirjastus — Tartus, 1931.

Mäletavasti on juba mitmeid kordi olnud kavatsusi eesti entsüklopeedia väljaandmiseks, kuid ikkagi on osutunud need katsed vaid teostamatuks kavanduslikeks, olgugi et mõned neist on osalt isegi osaliselt trükist ilmunud — nii K. A. Hermann'i „Eesti Üleüldise Teaduse raamat“. Umbes aasta eest reklameerisid paar kirjastusäri jällegi eesti entsüklopeediat. Kuna see kavatsus langes meie raamatu „üleproduktiooni“ ajastusse ja sel ajal meie kirjastuseturul valitses segane olukord, eriti ühe võõramaise kirjastusäri katsete tõttu meie raamatuturgu vallutada, siis ei usaldatud eesti entsüklopeedia ilmutamise kavatsust küllalt tõsiselt võtta, mille tõttu väga paljudki entsüklopeedia-sõbrad jäid äraootavale seisukohale. Rõõmustaval viisil on nüüd võrdlemisi lühikese aja jooksul juba esimene entsüklopeedia vihk ilmunud

ja meil on võimalus juba asja enese üle otsustada.

Peab kohe mainima, et üldmulje meie raamatu värskest suursaavutisest on otse ootusvastaselt täiesti rahuldav. Juba väliselt jätab raamat soliidse mulje, kena kaas, paras formaat, üsna hea paber, soliidne ja selge trükk jne. Raamatu sisu juurde minnes ei saa tähelepanemata jätta arvukat kaastöölise nimekirja, mis koostub meie vastavate alade parimaist eriteadlastest, ja see tõstab mitmeti head eelarvamust entsüklopeedia sisust. Üsna tõsise uhkustundega algad emakeelse entsüklopeedia lugemist ja juba esimesest artiklist leiad suurel määral meie oma materjali, seal kohtame juba meie oma a hääliku hääldamiskoha määrangut, tema pikkuse välteid jne., mida meile ei ole pakkunud ega saagi pakkuda ükski võõrkeelne entsüklopeedia. Ja

nii ligemalt kõnesoleva entsüklopeediaga tutvudes leiad võrratult palju üsna uut meie oma materjali ja üldse kõik enam-vähem tähtsamad artiklid on nähtavasti meie eriteadlaste koostatud. Seega jääb märgatavalt väheks üld-entsüklopeediline tõlkematerjal, mis ühine enamasti kõigile entsüklopeediatele. Teoses on käsitletud vastava tähe puhul rohkesti meie oma ja ka sugurahva, soome teadlasi, kirjanikke, kunstnikke jne. muu maailma suuruste kõrval. Siiski kas meelega või kogemata on jäetud nähtavasti välja mõningaid nooremaid ja vähemtähtsaid autoreid. Nii on jäetud mainimata meie tuntud noorkirjanik Adams. Muidugi on ju väga vaieldav, keda mainida ja keda mitte, siiski tahaks loota, et kõik enam-vähem tuntud teadlased, kirjanikud jne. tuleksid ikkagi mainida. Pealegi on paiguti teoses mainitud ja käsitletud

3. Edasiõppimine Ameerikas on lühema kestvusega ja vähem intensiivne kui Euroopas koolides, tuues tagajärjena, et esimesed kaks aastat õppetööd Ühendriikide college'is vastab sellele õpetusele, mida eurooplane juba saanud enne ülikooli astumist.

4. Teatud määrani on Euroopa õppeasutised iseloomult hoopis teisel alusel kui enamuse Ameerika college'id ja ülikoole.

Euroopa annab omaltpoolt suhteliselt väikesele arvule kõrgemat kultuurilist tasapinda, rajatud peamiselt humanitaar ja filosoofiliste teaduste õpinguile, õigusele ja ajaloole ja teisest küljest tegutsedes teadusliku uurimise keskusena, kus sisu on peamiselt uurimine teaduse enese pärast, ilma selle tegeliku käsitamise kaalumiseta.

Ameerika ülikoolid püüavad anda võimalikult suurele arvule nooremale põlvele võimalust kõrgemaks hariduseks. Sealjuures aga suuremas

osas Ameerika college'is ainult suhteliselt väike % üliõpilasi saavutavad tasapinna, mis omane enamusele Euroopa üliõpilastest. Õppesüsteem on ühekorraga enam üldine ja ka enam spetsialiseeritud kui Euroopas.

Üliõpilase töö Ameerika college'is katab palju laiemat hulga teadmisi üldiselt võetuna, mis peetakse tähtsamaks kui kontsentreerimine. Teisest küljest edasiõppimine on äärmuseni spetsialiseeritud ja peamiselt tegeliku käsitlusviisi võimaluste uurimise iseloomuga.

Ameerika ülikooli võib pidada administratiivseks organisatsiooniks, loodud selle eesmärgiga, et anda kõrgemat haridust praktiliste eesmärkide saavutamiseks ja tõsta üldist kultuuri tasapinda kogu rahvas.

5. Euroopas ei ole midagi vastavat Ameerika ülikooli presidendile ei tema poolt teostatava kontrolli ulatuse poolest, mis tal Board of Trustees üle, ega ka alumni vilistlaste hulga üle.

Vaatamata aga paljudele erinevustele on ühiseid jooni küllaltki märgata, näiteks:

a) katse ühendada tegelikke teadusi abstraktsete ja teoreetiliste distsipliinidega.

b) universaalsuse säilitamine teaduses ja mitmete õppealade ühendamine üldise sünteesi alusel.

c) äärmuseni spetsialiseerimise hädadoht, mis kipub alandama ülikooli töö tasapinda, asendades seda tehnilise õpetusega.

d) ülikooli haridusega inimeste üleproduktiooni probleem, võrreldes ühiskonna tarvetega neile töövõimaluste andmise suhtes.

e) probleem üliõpilase osast ülikoolis suhtes õppejõududega.

f) püüdmine laiemale ühendusele üliõpilaste ja poliitilise elu alal ning tarve vaimlise juhtimisoskuse järgi ühiskonnas, rajatud täielikumale arusaamisele sotsiaalsetest ja poliitilistest tõdedest.

Hugo Paalman.

meile üsna vähese tähtsusega isikuid, nagu riffide vangilangenud päalik Abd-el Krim jne, kelle puudumine entsüklopeediast end kuidagi tunda ei oleks annud.

Samuti teatud ühtlus ja ühine mõõdupuu näib puuduvat vastavate isikute piltide avaldamise puhul. Nii on sisse paigutatud helilooja Juhan Aaviku pilt, puudub aga keeleteadlase Johannes Aaviku pilt. Teame ju, et mõlematel isikutel on suuri teeneid, esimesel muusika ja teisel emakeele kultiveerimise alal. Peale selle on toodud ülesvõtteid prof. A. Adamson'i tödest, kuid ei ole toodud tema enese pilti, võrdle selle kõrval teoses leiduvaid võõrarahva näitleja pilti jne. Need on küll pisikesed ebakohad teoses, kuid tahavad eksitavalt kõigutada teose ühtlust ja erapooletust.

Teosesse on katsutud mõnel puhul paigutada õige värskaid teateid ja materjale, nii on ajalehe käsitluse puhul toodud „Päevalehe“ kliše 29. sept. Aga selle kõrval on jäänud mainimata umbes samal ajal asutatud „Akadeemiline Rahvuslik Kultuurühing“ akadeemiliste ühingu loetelu puhul.

Ajakirjade puhul on kahjuks jäänud mainimata meie ainuke üliõpilaskonna häälekandja „Üliõpilasleht“, loodetavasti tehakse seda Ü tähe puhul ikkagi, sest ainukese omasarnasena on ta vanaduse ja kas või rahvuskultuurilise tähtsuse poolest (arvukad ja sisukad erinumbrid jne) teeninud väärika tunnustuse eesti entsüklopeedias, selles ei tohiks ometi kahelda, nähtavasti on siin tegu eksitusega või veaga.

Kohanimeid pulul on tihti min-

dud kuni talude nimedeni, rääkimata küla- ja vallanimedest. Tekib kahtlus, kas suudetakse isegi kõiki külanimesid sisse paigutada, küll oleks tarvilik tähtsamate, ningi sündmustega jne. ühenduses olevate kohanimede järjekindel mainimine ja käsitlus, sellest ei tuleks kõrvale kalduda.

Lõpuks ei suuda teoses leiduvad mõningad ebakohad rikkuda head teose üldmuljet, teos on kindlasti väga hoolikalt toimetatud, isegi trükivigu leidub õige vähe.

Tuleb loota, et sellele esimesele andele peatselt järgnevad teisedki tisedad anded ja seekord eesti entsüklopeedia ikkagi lõplikult terves ulatuses ilmuku. Arvatavasti tellijate vähesuse tõttu ei tohiks ometi selline meie kultuuri ja raamatu suursaavutis luhtuda!

J. Ots.

Akadeemilisi teateid.

Ülikooli lõpetasid.

Usuteaduskonnas: Boris Andevei.

Õigusteaduskonnas: Voldeemar Paal (Sakala).

Majandusteaduse osakonnas: Verner Kompus ja Evald Rohi (EÜS).

Filosoofiateaduskonnas: Karin Kengsepp — mag. phil. astmega, Alma Romulus — magistri astmega filosoofia alal, Nadežda Saharov — slaavi filoloogia ja Kurt Voldemar Stange — germaani filoloogia alal, Arved Taube — mag. phil. kraadiga.

Matemaatika-loodusteaduskonnas: Herbert Blaubrück — keemia, Mihail Eischinski (Vene Üliõpil. Selts) — keemia, Joh. Jürgenson — keemia, Osvald Kriisk — keemia, Aleksander Kurassov — matemaatika, Gert Mechmershausen — loodusteadus, Boris Narzissov — keemia, cum laude, Ella Ohla — mag. chem. astmega, Anna Pandalon — mag. chem. astmega, Vladimir Paul — magistri astmega geoloogia alal, Paul Siegfried — loodusteadus, Karl Sule (Raimla) — matemaatika, cum laude ja Armilde Ürm — loodusteadus, cum laude.

Stipendiumid ja õpperahast vastastamine käesoleval semestril.

Käesoleval poolaastal otsustas ülikool oma määrumadest välja anda kokku 155 stipendiumi, teaduskondade järgi jagunevad need järgnevalt: usuteaduskonnas — 6, õigusteadusk. — 33, majandusteaduse osak. — 29, arstiteadusk. — 23, filosoofia-

teadusk. — 26, matem.-loodusteadusk. — 13, loomaarstiteadusk. — 7 ja põllumajandusteadusk. — 18.

Õppemaksust vabastati kokku 457 üliõpilast, neist 129 üliõpilast pooldest maksust ja 328 — tervest. Peale selle vabastati 59 üliõpilast kui ülikooli personaali perekondadesse kuuluvad isikud ja 3 riigi- ning üliõpilasorganisatsioonide stipendiaati; neljale sügissemestril lõpetanule oisustati diplomid välja anda õppemaksu nõudmata.

Kuna stipendiumite-saajad eo ipso õpperahast vabad — siis tõuseb vastastatute arv sel semestril — 678-ni.

Rockefeller Foundation

on annetanud ülikooli anatoomia-instituudile 500 dollarit teaduslikkude instrumentide muretsemiseks.

Ülikooli valitsus kinnitas

drnd. med. vet. Elmar Väu — loomaarstiteaduskonna anatoomiakabineti vanemaks assistendiks, drnd. med. Johannes Sõrra — 2. haavakliiniku nooremaks assistendiks edasi, stud. agr. Alfred Truu — taimebioloogia katsejaama nooremaks assistendi k. t. edasi, Albrecht Altman ja E. Neugard — füüsika-instituudi assistentideks edasi, mag. R. Livländer — astronoomia observatoori k. t. (dr. E. Öpiku asemikuna, kes praegu Ameerikas viibib.)

Tartu linna stipendiaatideks

kinnitas ülikooli valitsus 1931. a. II semestriski: stud. E. Kiiiman (suur stipendium — 600 kr. aastas) ja stud. A. Siim (väike stipendium — 120 kr. aastas).

Tallinna linna stipendiumid

määrati käesoleval poolaastal järgnevalt: usuteaduskonnas: O Pello ja O Puum, arstiteadusk.: A Pruler, E. Villam ja A. Võmma, filosoofiateaduskonnas: L. Rebane, H. Tikenberg ja L. Vinkelberg, metsaasjand. osak.: A. Hansen ja R. Mihkelson. Peale selle soovitati stipendiaatideks stud. L. Karu ja A. Vendt.

Diploomitud edasiõppijaks

kinnitati üldise ajaloo alal Georg Rauch, kes Tartu ülikooli mag. phil. astmega lõpetanud.

Prof. N. Maim

täidab prof. S. v. Csekey asemel administratiivõiguse professuuri käesoleva semestri lõpuni kogu ulatuses.

Hans Kruusi

otsus ülikooli valitsuse doctor philosophiae diplomi ajaloo alal välja anda.

Ülikooli nõukogu valis

senise taimekasvatuse dotsendi dr. Elmar Lepik'u, kelle teenistusaeg lõppes käesoleva aasta oktoobris, nimejatud õppekohale edasi. Samuti pikendati piimanduse dotsendi k. t. Martin Gross'i teenistusaega kahe aasta võrra.

Üliõpilasorganisatsioonide aasta-päevi.

10. novembril — korp! Rotalia ja korp! Ugala.

14. novembril — Eesti Nais-üliõpilaste Selts ja korp! Sakala.

Ilmub 13 korda aastas. Tellimishind 3 kr. aastas, 1½ kr. semestrisk.

Vastutav toimetaja: Erika Veldenbaum. Tegevtoimetaja: Bertram Karro. Liikmed: Meeta Lugus, Jaan Ots. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Külastage

R. NAPP'I

TARTUS,
Küütri tn. 3

Eeskujulikku esimese järgu juuksetööstuseäri.

Daamide ja härrade jaoskond.

Võistlen:

töö headusega,
puhtusega ja
odavate hindadega.

HINNAD:

Juukselõik. daamidele ja	
härredele	35 snt.
Habemeajamine	15—20 „
Habemeajamise juures	
kaela puhastamine	5 „
Lokkimine daamidele 25—50	„
Manicure	75 „

Kulmude ja ripsmete värvimine.

Äris töötavad ainult esimese järgu valitud parimad tööjoud. / Juuksed palutakse lasta lõigata äripäeviti, et ära hoida suurt tungi laupäeviti. / Kord külastanud, jääte meie tööga täiesti rahule ja soovitate ka teistele. / Jootraha ei võeta.

Kõige austusega: **Coiffeur R. NAPP**

Diplomeeritud juuksetööstuse meister.

Külastage.

Tartus, Küütri tän. 3. Äri avatud k. 8¹/₂—18¹/₂.
(Rüütli tn. nurgal)

Kreem Tedresan

kindel abinõu
vinnide ja nahaplekide
kõrvaldamiseks.

Selle kreemi mõju seisab naha pleekimises, kusjuures nahk ei kestenda. Juba mõni päev peale tarvitamist kaovad ebameeldivad plekid. Hind 80 s.

Tedresani tarvitamise vahel on soovitatav kreem

Regina Extra rasvaga

tarvitada, mis elustab nahka, andes temale nooruslikku värskust ja õrna jume. Hind 50 s.

Regina Extra rasvata

Parim abinõu naha ravitsemiseks ja eriti tarvitatav puudri alusena. Hind 50 s.

A-s. Prov. Jul. Lill'i

rohukauplustes: RÜÜTLI 10, Narva 6.

A. JOSSET

Asutatud 1895. a.

TARTUS, KÜÜNI TÄNAV 4

PIDU-, TÄNAVA
JA SELTSKONNA

JALANÕUD

tuntud headuses.

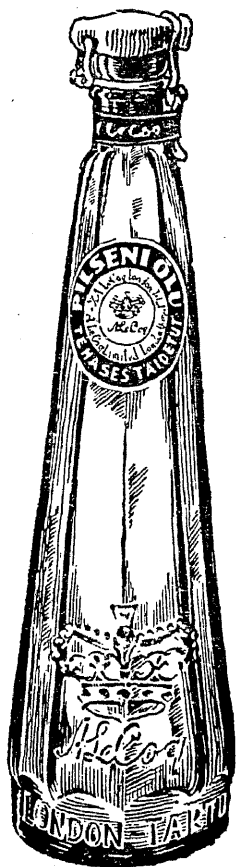

„Üliõpilaslehe“ toimetus ja talitus

avatud teisip. ja laupäeval
kella 15—16.

Üliõpilasmaja III kord.

Saadaval 1914, 1915, 1916, 1920—1930
aastakäigud ja üksiknumbreid.
Vanemad aastakäigud 20% hinnaalandusega.

A.-s. A. LE COQ'i

London - Tartu

õllevabriku

õlu ja porter

ning keedetud môdu, limonad, sooda, selters -
tuntud headuses.

Tartu Triikpesu Vabriku pesu- ja töökoda

TARTUS, SÖÖGITURG 4, TELEFON 2-22.

Pestakse ja triigitakse kantud pesu

järgmiste tööhindadega:

Pikeekrae . . . 6 senti	Rinnaesine . . . 15 senti
Püst- ja nurkkrae 10 "	Triiksärk . . . 35 "
Mahapöör. " 12 "	Frakisärk . . . 45 "
Mansetid . . . 15 "	

Kantud pesu võetakse pesemiseks vastu:

Söögiturg nr. 4, II k., T. Triikpesu Vabrikus.
Rüütli tänav 11 „Hoff-Man's Method“ kiirpressimistöökogas.
Riia tänav 41 „Hoff-Man's Method“ kiirpressimistöökogas.
Vene tän. 12 / Narva tän. 40 / Raekoja tän. 19

Korraliku väljatöötamise peale paneme erilist rõhku. Soovikorral tehakse pesu juures igasuguseid parandusi.

Peale selle liht- ja voodipesu ning aknakardinate pesemine ajakohaste tööhindadega.

Hind 25 senti.